

**Consell Municipal
de Benestar Social
Memòria 2012-2013**

Ajuntament de Barcelona
Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
Direcció de Participació Social
Consell Municipal de Benestar Social
València, 344, 5è
Tel. 93 413 26 12
cmbs@bcn.cat
www.bcn.cat/consellbenestarsocial

Novembre de 2013

Índex

Introducció	4
Activitat del Consell	6
Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació	10
Composició del Plenari	12
Seguiment de propostes dels grups de treball del curs 2011-2012	15
Acció comunitària	19
Dones	23
Gent gran	26
Famílies	28
Infància	33
Pobresa	36
Salut	41
Drogodependències	45

Introducció

En aquest document trobareu la Memòria del treball dut a terme pel Consell Municipal de Benestar Social corresponent al període 2012-2013 que, des d'una visió àmplia i amb el coneixement i expertesa dels seus participants, elabora propostes i recomanacions adreçades a l'organització municipal per a la millora de l'eficàcia de les actuals i l'augment de la qualitat de la planificació i l'avaluació de les polítiques de benestar social i qualitat de vida.

Aquesta memòria recull la síntesi de l'activitat del Consell i el seguiment de les propostes realitzades pels diferents grups de treball, donant compliment així al compromís municipal de retre comptes del que s'ha treballat internament, tenint en compte les recomanacions del Consell.

Durant aquest curs, els grups de treball han realitzat un total de 63 sessions de treball, en les quals han participat un total de 300 persones, que des de les entitats, organitzacions, serveis públics o universitats (un total de 149) han aportat elements per a la reflexió, el debat i l'elaboració de propostes que posteriorment seran trameses als òrgans de govern corresponents i al conjunt de l'organització municipal.

Igualment hem comptat aquest any amb la participació de 43 convidats i convidades, provinents de tots els àmbits (universitats, entitats, Administració...), que ens han ajudat en el treball de reflexió i debat. Durant aquest curs la transversalitat ha estat realment clau en el desenvolupament del treball del Consell, que ha estat centrat, en una part significativa dels grups, en l'impacte de la crisi des de la perspectiva de cadascun dels àmbits en els quals treballen (famílies, infància, pobresa, gent gran...). Aquest treball transversal sobre l'impacte de la crisi ha comportat, per primera vegada en el CMBS, col·laborar amb un grup de treball del Consell de Ciutat sobre "Crisi i Teixit associatiu", complementant visions i aportacions.

Aquest ha estat també un any en què s'ha concretat la proposta de modificació del Reglament de Funcionament Intern del Consell Municipal de Benestar Social. Han passat 25 anys des de la creació del Consell i amb aquest nou Reglament, aprovat per unanimitat en el Plenari celebrat el 4 de juny de 2013, es pretén reforçar el paper consultiu i assessor en relació amb la definició de polítiques municipals de benestar social, potenciar la seva capacitat de generar iniciatives, pensament i comprensió sobre els fets que viu la ciutat i ajustar-lo a les realitats institucionals, socials i associatives actuals.

La proposta de nou Reglament, en procés de tramitació administrativa, manté l'essència del Consell quant a òrgan consultiu i a la vegada estableix les bases per a la seva projecció cap al futur. Posa en valor el que representa i ha representat el Consell: el seu impacte en les polítiques socials municipals ha estat molt significatiu i ha tingut capacitat d'incidir en l'elaboració d'unes polítiques socials ajustades a les noves necessitats. Finalment, cal destacar els efectes que ha tingut en les persones i les organitzacions que formen part del Consell: el Consell

Municipal de Benestar Social ha estat generós a l'hora de compartir el coneixement que acumulen les seves persones i institucions, ha permès millorar les relacions entre les entitats i l'Ajuntament, i les relacions entre les entitats que treballen conjuntament.

També s'ha volgut adequar els òrgans de govern del Consell a la normativa actual, que des del moment en què es va constituir, ha sofert una transformació significativa, i millorar-ne el funcionament amb la potenciació de la representació de les entitats socials i una millor articulació amb els diferents espais de participació de l'Ajuntament que s'han creat al llarg dels anys.

Durant el curs anterior tots els grups del Consell van treballar i fer aportacions al Pla d'inclusió, i durant aquest curs 2012-2013 gairebé tots els grups han fet aportacions a l'elaboració dels diferents plans sectorials, de manera que s'ha complert una de les funcions fonamentals del Consell pel que fa a l'elaboració de polítiques públiques (Pla municipal per la infància 2013-2016; Pla de família 2013-2016; Pla municipal per les persones grans 2013-2016 o el Pla d'acció sobre drogues 2013-2016). També s'ha portat a terme una sessió conjunta a tots els grups de treball per aportar reflexions al Pacte del Temps de la ciutat.

Pel que fa al seguiment de les propostes de l'any anterior, cal assenyalar que els grups de treball van centrar una part important de la seva reflexió a l'entorn de temes com la problemàtica de l'habitatge a la ciutat, l'impacte de la crisi en les dinàmiques familiars, les alternatives i la innovació en l'àmbit de la inserció laboral, la necessitat de continuar amb els programes educatius i preventius de relacions abusives en els centres d'educació primària, la diagnosi acurada de les necessitats existents pel que fa a la infància, el paper cabdal de l'acció comunitària en la inclusió social o en el treball de drogodependències, o la necessitat de l'abordatge conjunt entre la xarxa de serveis socials i de salut de les situacions de pobresa, aïllament o exclusió social.

De totes aquestes qüestions plantejades s'intenta retre comptes amb aquesta Memòria del Consell, que pretén assegurar que totes les persones i entitats participants puguin analitzar de quina manera les reflexions i propostes impacten en la política municipal.

Finalment, cal destacar que el Consell es congratula del compromís de l'Ajuntament per incorporar les propostes que sorgeixen dels grups de treball als diferents programes d'actuació municipal.

Activitat del Consell

El Consell Municipal de Benestar Social és un òrgan expert, consultiu i assessor en totes les qüestions referents al seu àmbit temàtic, i en ell s'integren les persones representants dels altres consells sectorials municipals de les diferents àrees de l'àmbit, d'entitats socials, de les associacions empresarials i gremials i de les centrals sindicals, de l'àmbit universitari i dels col·legis professionals, de les obres socials de les caixes, de la Judicatura, la Fiscalia i la Sindicatura de Greuges de Barcelona, de la Generalitat de Catalunya, de l'Arquebisbat de Barcelona, coordinadors i coordinadores, experts i expertes, i els grups municipals amb representació al Consistori.

S'estructura en Plenari, Comissió Permanent i grups o comissions de treball, que des d'una visió àmplia i experta elaboren propostes i suggeriments per a la millora de la qualitat de vida i el benestar de la ciutat.

Aquest any volem fer una menció molt especial al Dr. Josep Clusa i Matinero, que va morir el passat mes d'agost. Ha estat coordinador del Grup de treball de Salut durant dos anys i una persona activa, combativa, compromesa i impulsor de la reforma de la salut mental a Catalunya.

Aquest any s'ha incorporat al Plenari del Consell la Federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social –ECAS– representada per la Sra. Teresa Crespo. Així mateix s'han incorporat la Sra. M. José Ariza Toledano, vicepresidenta del Consell de Gais, Lesbianes, Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals de Barcelona; la Sra. Carmen Bermúdez Bonilla, vicepresidenta del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona; la Sra. Laura López Simón, secretària del Consell de Joventut de Barcelona; el Sr. Josep Lluís Rabell, president de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona; el Sr. Josep M. Gasol i Magriñà, president de la Fundació Família i Benestar Social; la Sra. Mercè Caso Señal, jutgessa degana de la província de Barcelona; el Sr. Joan Aregio Navarro, director del Servei d'Ocupació de la Generalitat de Catalunya i, finalment, el Sr. Rafel Guayta, nou coordinador del Grup de treball de Salut. A les persones que deixen el Consell, els agraïm la seva dedicació i participació i donem la benvinguda als nous membres.

El pla de treball de la **Comissió Permanent** durant aquest període ha estat:

- Informació sobre el Programa d'Actuació Municipal 2012-2015
- Informació sobre el Pla d'inclusió social 2012-2015
- Informació sobre les actuacions d'habitatge i equipaments de l'AQVIE
- Estratègies dels serveis socials bàsics davant l'impacte de la crisi
- Presentació del Pacte del Temps
- Presentació del projecte "La Casa de les Idees"
- Proposta de creació d'un nou grup de treball sobre inserció laboral de les persones amb diversitat funcional en el mercat ordinari
- Presentació de la proposta de revisió de la normativa, normes reguladores i reglament intern del Consell Municipal de Benestar Social

Aquest any, amb la finalitat de fer una revisió i modificació de les normes i reglament del Consell, es va posar en marxa un **grup de treball específic** que va discutir i proposar modificacions per a l'elaboració d'un nou reglament de funcionament intern del Consell Municipal de Benestar Social. El grup ha estat format per representants d'entitats, coordinadors i coordinadores i persones expertes.

El programa dels **grups de treball** es troba detallat a l'Informe participatiu. Cal, però, assenyalar el treball transversal realitzat sobre l'impacte de la crisi sobre les desigualtats i la pobresa, la col·laboració amb el Consell de Ciutat i el Consell Assessor de la Gent Gran, les sinergies entre els grups de Salut i Drogodependències i la sessió conjunta de tots els grups al Pacte del Temps de la ciutat. En total han estat 63 sessions de treball.

Els grans eixos de treball dels grups de treball han estat:

- Pobresa:
  - Línies d'innovació en la lluita contra la pobresa familiar i infantil
  - L'impacte de la crisi sobre les desigualtats. Iniciatives comunitàries de lluita contra l'exclusió social i la pobresa
- Salut:
  - La vulnerabilitat social com a factor determinant de pèrdua de salut
  - L'obesitat infantil
  - Conductes afectivosexuals i reproductives
- Acció comunitària:
  - Potencials i reptes de l'acció comunitària segons el col·lectiu que els impulsi
  - Grup de contrast en el procés d'elaboració de la Guia d'Avaluació Comunitària
- Famílies:
  - Els impactes de la crisi en les dinàmiques familiars

- Gent gran:
  - Les persones grans i les relacions entre les generacions en el context de crisi i recessió
  - Relacions entre les generacions en els entorns quotidians

- Dones:
  - Impacte de la precarietat en dones joves: afavorir l'empoderament, l'afectivitat i l'autoestima
  - Prevenció adreçada a les dones joves

- Infància:
  - L'impacte de la crisi a la infància
  - Els indicadors sobre la infància i el coneixement de la realitat
  - La participació cívica dels infants com a ciutadania de ple dret

- Drogodependències:
  - Propostes al Pla d'acció sobre drogues 2013-2016
  - Hipermedicació dels adolescents segons els seus malestars
  - Ús i abús recreatiu dels medicaments
  - El tractament de les drogodependències des de la perspectiva de gènere

- La inserció laboral de les persones amb diversitat funcional en el mercat ordinari:
  - On som i cap a on anar des de la perspectiva social, de l'entorn laboral, de la inserció i de les polítiques públiques

Membres i entitats participants del Consell

	<i>Total</i>	<i>Homes</i>	<i>Dones</i>
Plenari	82	41	41
Comissió permanent	35	20	15
Grups de treball	300	83	217
Convidats i convidades	43	18	25
Total participants	460	162	298
Total entitats participants en el Consell	149		

Sessions de treball del Consell

	<i>Nombre</i>
Plenari	2
Comissió permanent	2
Grups de treball	63

Distribució dels membres dels grups de treball

	<i>Homes</i>	<i>Dones</i>	<i>Total</i>
Acció comunitària	5	26	31
Dones	1	28	29
Drogodependències	21	17	38
Famílies	5	28	33
Gent gran	14	34	48
Infància	8	24	32
Pobresa	11	19	30
Salut	11	24	35
Inserció laboral	7	17	24
Total	83	217	300

Presentació i difusió de les propostes del curs 2011-2012

Després del Plenari del Consell, celebrat el 30 d'octubre de 2012, es va fer la difusió de les propostes presentades pels grups de treball a totes les entitats del Consell Municipal de Benestar Social, a les diferents dependències de l'Ajuntament. El dia 11 de desembre de 2012, la tinenta de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports va presentar les propostes a la Comissió de Qualitat de Vida, Igualtat, Joventut i Esports.

Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació

Amb l'edició del 2012 es compleixen vint anys des que el Consell va impulsar la creació dels Premis als mitjans de comunicació, per tal de fomentar el periodisme social, cívic, responsable i compromès amb una millor informació i tractament dels problemes socials a la ciutat.

El premi vol reconèixer la tasca de professionals dels diferents mitjans de comunicació, que aquest any han estat:

<i>Modalitat</i>	<i>Nombre de treballs</i>	<i>Nombre de mitjans o ens</i>
Premsa	55	8
Ràdio	17	6
Televisió	8	7
Internet	20	18
Total	100	39

El lliurament dels premis va tenir lloc el 16 de gener de 2013 al Saló de Cent. L'acte de lliurament es pot consultar a <http://participaciosocial.com/recull2012/>

Els guanyadors i guanyadores han estat:

- Premsa:

- Premi: a Mercè Miralles Expósito, pels articles “Avis maltractats” i “Desnonats. El drama de quedar-se sense habitatge i sense res”, publicats a la revista *Presència*.
- Menció especial: a Kim Manresa i Luis Benvenuty, pels articles “D’entre les ombres” i “La negra Flor”, publicats a *La Vanguardia*.

- Ràdio:

- Premi: “L’hora L: pobresa infantil”, de Ràdio Barcelona Cadena SER, dirigit per Frederic Vincent.
- Menció especial: a Xavier Vidal i Gómez, pel programa Els (s)Avis de Facebook, emès a la Twitertulia d’Onda Cero Catalunya.

- Televisió:

- Premi: al programa Karakia: “Shaïma, Tànger”, de Televisió de Catalunya, SA
- Menció especial: al programa de Latituds: “Sense Ilar”, de Televisió de Catalunya, SA

- Internet:

- Premi: al web www.elmeugradesorra.org/ de la Fundació Real Dreams
- Menció especial: al web www.webvisual.tv de la Federació de Persones Sordes de Catalunya

El jurat d'aquesta vintena edició ha estat format per:

Presidenta del Premi

Maite Fandos i Payà, tinenta d'Alcaldia de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Vocals

Marc Puig i Guardia, cap de Comunicació i Atenció Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona

Josep Marquès i Baró, president de Creu Roja a Barcelona

Jordi Roglà de Leuw, director de Càritas Diocesana de Barcelona

Jordi Bonet i Martí, president de la Federació d'Associació de Veïns i Veïnes de Barcelona

Àngels Guiteras i Mestres, presidenta de la taula del Tercer Sector Social de Catalunya

Josep M. Català i Domènech, degà de la Facultat de Ciències de la Comunicació, Universitat Autònoma de Barcelona

Josep M. Carbonell i Abelló, degà de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna, Universitat Ramon Llull

Xavier Ruiz Collantes, degà de la Facultat de Comunicació, Universitat Pompeu Fabra

Josep M. Martí i Martí, degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya i director de les emissores SER Catalunya

Vocal de TV

Jordi Serra i Llena, cap de Continguts i Programes de Televisió de Catalunya, SA

Vocal d'Internet

Ricard Huguet i Galí, president de la Fundació puntCAT

Vocal de Premsa

Vicent Sanchis i Llàcer, periodista i professor de la Facultat de Ciències de la Comunicació, Universitat Ramon Llull

Vocal de Ràdio

Eduard Pujol, director de RAC1

Secretària del Premi

Emília Pallàs i Zenke, cap del Departament de Participació Social de l'Ajuntament de Barcelona

Composició del Plenari

Presidència

Maite Fandos Payà, tinenta d'alcalde de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Vicepresidència

Irma Rognoni Viader, regidora de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats

Secretàries

Emília Pallàs Zenke, secretària

Sensi Arquillo Arquillo, secretària adjunta

Membres representants de la Corporació Municipal

Carmen Andrés i Añón, regidora del Grup Municipal PSC

Pilar Díaz López, regidora del Grup Municipal PSC

Imma Moraleda i Pérez, regidora del Grup Municipal PSC

Glòria Martín i Vivas, regidora del Grup Municipal PP

Belén Pajares i Ribas, regidora del Grup Municipal PP

Ricard Gomà i Carmona, regidor del Grup Municipal ICV-EUiA

Joan Laporta i Estruch, regidor del Grup Municipal Unitat per Barcelona

Miquel Esteve Brignardelli, comissionat Immigració, Grup Municipal CiU

M. Assumpció Roset Elias, comissionada Gent Gran, Grup Municipal CiU

Representants dels consells sectorials municipals i/o de participació

M. José Ariza Toledano, vicepresidenta del Consell de Gais, Lesbianes, Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals de Barcelona

Pasqual Bayarri i Valcárcel, cap de Projectes del Consell Econòmic i Social de Barcelona

Carmen R. Bermúdez Bonilla, vicepresidenta del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona

M. Luz Eixarch i Bosch, vicepresidenta del Consell Assessor de la Gent Gran

Juana Fernández Cortés, vicepresidenta del Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona

Laura López Simón, membre del secretariat del Consell de Joventut de Barcelona (delega en el vicepresident del CJB)

M. Rosa Pons Vilarasau, secretària del Consell de Dones de Barcelona

Representants d'entitats socials

Francina Alsina i Canudas, presidenta de la Federació Catalana de Voluntariat Social

Teresa Crespo, presidenta de l'Associació Catalana d'Entitats Socials-ECAS

Josep Lluís Rabell, president de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Josep M. Gasol i Magriñà, president de la Fundació Família i Benestar Social

Xavier Grau Sabaté, delegat territorial de Catalunya de l'ONCE

Àngels Guiteras Mestres, presidenta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Josep Marquès i Baró, president de Creu Roja a Barcelona

Jordi Morató i Aragonés, Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

Arcadi Oliveras i Boadella, president de Justícia i Pau

Oriol Pujol i Humet, director-gerent de la Fundació Pere Tarrés

Jordi Roglà de Leuw, director de Càritas Diocesana de Barcelona

Joan Soler i Martí, vicepresident segon de l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya

Maria Truñó i Salvadó, responsable de sensibilització i polítiques d'infància d'UNICEF - Comitè de Catalunya

Representants de les associacions empresarials i gremials i de les centrals sindicals

José Miguel Beneroso Pérez, representant de Foment del Treball Nacional

Raquel de Haro, responsable de política social de CCOO del Barcelonès

Raquel Gil Eiroá, secretària d'Igualtat i Polítiques Socials de la UGT de Catalunya

Pere Llorens i Lorente, president d'honor del Consell de Gremis de Comerç, Serveis i Turisme de Barcelona

Joan Segarra i Ferran, director de la Sectorial de Cooperatives d'Iniciativa Social de Catalunya

Representants de l'àmbit universitari i professional

Núria Basi i Moré, presidenta del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra

Núria Aymerich Rocavert, representant del Consell Social de la Universitat de Barcelona (nomenada pel Parlament de Catalunya)

Sònia Hernández Tejada, secretària executiva del Consell Social de la Universitat Autònoma de Barcelona

Núria Carrera i Comes, degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

Rosa Vilavella Gasul, Col·legi d'Economistes de Catalunya

Lluís Comerón i Graupera, degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Josep M. Elías i Costa, president del Col·legi de Pedagogs de Catalunya

Josep M. Martí i Martí, degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Anna Parés i Rifà, degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya

Rafel López Zaguirre, membre de la Junta de Govern del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya

Albert Tort Sisó, president del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Pere Rigau Cateura, president d'Acció i Cooperació del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya

Josep Vilajoana Celaya, degà del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya

Jordi Craven-Bartle Lamote de Grignon, membre de la Junta de Govern del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona

Pedro L. Yúfera i Sales, degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona

Representants de l'obra social de les caixes d'estalvi

Mònica Duaigües, cap de Programes d'Atenció Social de la Fundació CatalunyaCaixa

Marc Simón i Martínez, director de l'Àrea d'Integració Social de la Fundació "la Caixa"

Representants de la Judicatura i Fiscalia

María Dolores Balibrea i Pérez, magistrada de l'Audiència Provincial de Barcelona

Mercè Caso i Señal, jutgessa degana de la Província de Barcelona

Neus Pujal i Sánchez, fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

Sindicatura de Greuges de Barcelona

Marino Villa Rubio, síndic adjunt

Servei d'Ocupació de Catalunya

Joan Aregio Navarro, director del Servei d'Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Arquebisbat de Barcelona

Mn. Salvador Bacardit i Fígols, vicari episcopal de l'Arquebisbat i delegat de Càritas Diocesana

Observadora

Francesca Masgoret i Llardent

Coordinadors i coordinadores

Cristina Brullet i Tenas, coordinadora del Grup de treball Famílies

Gemma Cánovas i Sau, coordinadora del Grup de treball Dones

Ferran Cortés i Izquierdo, coordinador del Grup de treball Acció comunitària

Rafel Guayta i Escolies, coordinador del Grup de treball Salut

Mercè Pérez i Salanova, coordinadora del Grup de treball Gent gran

Oriol Romaní i Alfonso, coordinador del Grup de treball Drogodependències

Albert Sales i Campos, coordinador del Grup de treball Pobresa

Josep M. Villena i Segura, coordinador del Grup de treball Infància

Miquel Domènech, coordinador de la Comissió de treball La inserció laboral de les persones amb diversitat funcional en el mercat ordinari

Experts i expertes

Ismael Blanco i Fillola, expert, excoordinador del Grup de treball Acció comunitària

Josep Clusa i Matinero, expert, excoordinador del Grup de treball Salut

Judith Cobeña i Guàrdia, experta, excoordinadora del Grup de treball Drogodependències

Marta Cruells i López, experta, excoordinadora del Grup de treball Dones

Jose Fernández i Barrera, experta, excoordinadora del Grup de treball Infància

Rafael Manzanera i López, expert, excoordinador del Grup de treball Sida

Josep Miró i Gelabert, expert, excoordinador del Grup de treball Voluntariat

Teresa Montagut i Antolí, experta, excoordinadora del Grup de treball Famílies

Albert Recio i Andreu, expert, excoordinador del Grup de treball Pobresa

Josep Ribera i Pinyol, expert, excoordinador del Grup de treball Immigració

Andreu Segura i Benedicto, expert, excoordinador del Grup de treball Salut

Joan Ramon Villalbí i Hereter, excoordinador del Grup de treball Sida

Carles Sala i Roca, expert, secretari d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya

Seguiment de propostes dels grups de treball del curs 2011-2012

Durant el curs 2011-2012 les propostes dels grups de treball van fer incidència en temàtiques específiques pròpies dels àmbits que aborda cada grup de treball, però també van fer incidència en temàtiques que impacten de manera transversal en tots els àmbits (la necessitat de reforçar els programes socials dirigits a donar suport a persones i famílies més vulnerables, l'enfocament del bon tracte com a eix bàsic en les intervencions adreçades a les persones grans, avançar en propostes sobre l'abordatge de situacions de pobresa, aïllament i salut conjuntament amb els sistemes de serveis socials i de salut, el suport a famílies monoparentals encapçalades per dones joves en situació de precarietat, o noves estratègies de prevenció amb joves).

Aquesta Memòria pretén donar resposta a les temàtiques i demandes que els grups de treball del CMBS van plantejar el curs anterior, que van ser oportunament comunicades a la Comissió de Plenari de Qualitat de Vida, per al seu impuls per part dels òrgans municipals corresponents, i que es veuran detallats en els diferents grups de treball.

Considerem però, que cal destacar, amb una perspectiva més global, alguns dels serveis o programes impulsats durant el curs 2012-2013 que més s'han reforçat o aquells projectes que tenen un ampli impacte en la qualitat de vida de diferents sectors de població, o que han comportat una innovació en estratègies de treball que s'han demostrat efectives per abordar situacions o problemàtiques, tal com se subratlla sempre en els diferents grups de treball.

Entre aquests serveis i projectes implementats en el darrer període que es consideren més significatius podem considerar els següents:

- El nou contracte del Servei de Teleassistència, amb un import anual de 10.037.500 € que ha permès l'ampliació d'usuaris amb l'objectiu d'arribar a eliminar la llista d'espera al novembre del 2013, i oferir més prestacions de suport a l'incorporar nous dispositius per monitoritzar el benestar de la gent gran (detecció de caigudes, detecció de moviment...). Durant l'any 2013 s'ha donat un fort increment de 6.170 usuaris, i s'ha passat de 59.473 al desembre del 2012 fins a 65.643 a l'octubre de 2013. La taxa de cobertura del Servei de Teleassistència per a persones més grans de 65 anys es situa a final del primer semestre del 2013 en un 18,31% i en un 30,15% per a les persones més grans de 75 anys. El perfil d'usuari correspon majoritàriament a dones (74,39%), que viuen soles (53,60%) i més grans de 75 anys (88,79%).
- El nou contracte del Servei d'Atenció Domiciliària (SAD), amb un plec amb aspectes innovadors en els requeriments de qualitat i en el model de gestió. És uns dels contractes més importants per volum econòmic de l'Ajuntament i alhora, atesa la fragilitat de les persones

destinatàries, la prestació a domicili i l'organització que requereix, un dels més complexos per garantir que la contractació doni com a resultat el disposar d'un servei amb un alt nivell de qualitat. Durant l'any 2012 el SAD ha experimentat un important creixement, el nombre d'hores va incrementar-se en un 16,29% i el nombre de llars ateses durant tot l'any, en un 13,30% (de 16,582 l'any 2011 a 18.788 l'any 2012). Actualment no hi ha llista d'espera per a la prestació del servei i continua creixent, encara que en termes molt més moderats. En les clàusules d'execució del nou contracte, que incorpora clàusules de garantia social, s'ha establert que un 5% de les noves contractacions vinculades al servei seran entre persones amb risc d'exclusió social.

- Consolidació, al llarg del 2013, de l'equip de suport psicològic dins del Centre d'Urgències i Emergències Socials (CUESB), per facilitar atenció psicosocial immediata, integral i interdisciplinària, per garantir la cobertura de les necessitats bàsiques i emocionals als afectats per un incident crític. Hi ha una molt bona valoració del funcionament d'aquest equip per part dels cossos de seguretat i dels equips d'emergències mèdiques.
- L'augment de les places d'estada RESPIR ha rebut una aportació extraordinària municipal de més de 500.000 euros i ha permès acollir totes les sol·licituds d'estada de gent gran amb dependència, especialment durant els mesos d'estiu que són els més sol·licitats. També ha permès reforçar el programa en l'atenció de persones amb discapacitat. Amb aquesta aportació es fa un aposta decidida de suport a les famílies cuidadores de persones amb dependències, enfortint els serveis que estan a la seva disposició i donant continuïtat a la resta de programes que duem a terme durant la resta de l'any.
- Les actuacions endegades per garantir la cobertura de les necessitats d'alimentació infantil a l'estiu han abastat la campanya de vacances d'estiu per a infants, el dispositiu per a detecció i actuació dels Centres de Serveis Socials davant de situacions de necessitat d'alimentació infantil i el Programa de berenars nutritius als centres oberts a l'estiu.
  - A la campanya de vacances d'estiu el 72,55% de les activitats homologades han tingut servei de menjador que s'inclou en la beca. En total s'han atorgat 6.696 beques, que representen un import d'1.036.440,94 €, un increment del 32,47% respecte al 2012. A més, des dels CSS s'han realitzat ajuts complementaris a les beques per a 610 nens i nenes per a casals i colònies, fet que suposa un 102,7% d'increment respecte al 2012.
  - A partir del dispositiu per a detecció i actuació dels Centres de Serveis Socials davant de situacions de necessitat d'alimentació infantil durant els mesos de juliol, agost i setembre, els serveis socials han garantit l'atenció prioritària de les situacions de necessitat alimentària derivades des dels centres educatius i d'altres entitats o serveis. S'han concedit ajuts d'alimentació a 1.085 famílies amb fills, que suposa un increment del 248,9% respecte a l'any 2012. Les escoles han derivat 262 nens i nenes als serveis socials. Són nous casos detectats dels quals s'ha fet la derivació al CSS pertinent. Així mateix, des dels centres de serveis socials s'ha treballat amb les famílies que tenen pla individualitzat ajudant-les a planificar, cercar i inscriure els infants en activitats d'estiu, així com fer les sol·licituds de beca.

- Des de la xarxa de centres oberts de Barcelona, com a eina de lluita contra l'exclusió social, a la ciutat hi ha 19 centres oberts; 2 de municipals i 17 conveniats amb entitats del Tercer Sector que comparteixen el model municipal i el treball en xarxa, en el marc de la xarxa de centres oberts dins de l'Acord Ciutadà per a una Barcelona Inclusiva. 15 centres han col·laborat en el Programa de berenars nutritius a l'estiu, on han estat atesos 1.481 nens i nenes, i actualment tota la xarxa està oferint aquests programes (19 centres oberts).
- La posada en marxa del Programa d'orientació i recerca de feina per a persones d'entre 40 i 60 anys (PROPER), el darrer trimestre del 2013, en col·laboració amb Barcelona Activa, que permetrà atendre 1.000 persones.
- La posada en funcionament del Centre d'allotjament temporal familiar Navas, per a famílies desnonades ateses per serveis socials bàsics i especialitzats dotat de 25 unitats habitacionals de 40 m², més els serveis comuns de recepció, sala amb TV, bugaderia, etc. Es tracta d'un servei de ciutat, adreçat a famílies en situació de vulnerabilitat per pèrdua o manca d'habitatge, derivades per part dels serveis socials bàsics, especialitzats i la mesa d'emergències del Consorci d'Habitatge. Des de gener fins a setembre del 2013 han estat allotjades 50 famílies.
- Posada en funcionament del Centre d'allotjament temporal Hort de la Vila, servei adreçat a persones soles i parelles vulnerables (75 places), que cobreix de forma temporal les necessitats d'allotjament, alimentació, higiene, atenció social i activitats socioeducatives, quan hagin patit un desnonament o d'altres circumstàncies greus, no comptin amb prou recursos ni amb suport de la família o de les relacions més properes i no tinguin cap expectativa de poder comptar amb un sostre de manera immediata. Es va obrir el 6 de maig, i des del maig fins a l'octubre del 2013 s'hi han allotjat 110 persones.
- El desplegament del programa Radars a la ciutat de Barcelona, d'acord amb la Mesura de Govern aprovada. El projecte, en aquests moments, s'està desenvolupant a 7 districtes (Gràcia, Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts, Ciutat Vella, Eixample, Sant Martí, Horta-Guinardó), i 16 barris. Hi ha 127 entitats socials compromeses i està previst que al 2014 arribi a tots els districtes de la ciutat.
- Per tal d'incrementar i millorar els serveis de distribució d'aliments a tota la ciutat, la Taula Solidària d'Aliments coordinada per l'Ajuntament ha elaborat i presentat, per primera vegada, el mapa de distribució d'aliments de la ciutat. Així mateix, s'ha posat en funcionament la "Targeta Barcelona Solidària" de la qual ja s'han repartit més de 1.000 unitats entre els 40 centres de serveis socials de la ciutat. És una targeta amb un valor monetari definit per la xarxa de serveis socials de la ciutat que evita l'estigmatització del beneficiari de la targeta, en poder escollir una gran diversitat d'aliments en establiments normalitzats i no haver d'acudir a centres benèfics de repartiment d'aliments. Alhora pot incrementar el valor econòmic de l'aportació amb els acords amb les empreses de distribució d'aliments i els comerços i establiments de venda d'aliments, que poden donar un tracte preferent pel que fa a l'aplicació de descomptes en els productes bàsics. S'ha acordat també impulsar un nou sis-

tema de distribució d'aliments, similar a un supermercat, on les persones puguin escollir els productes necessaris. Per poder dur a terme aquest projecte, l'Ajuntament col·labora costejant el lloguer del local.

- L'aprovació de la Mesura de Govern per a la contractació responsable amb criteris socials i ambientals. El març del 2013 el Plenari va presentar una Mesura de Govern per dotar-se d'un instrument vinculant que suposarà la incorporació directa al mercat de treball de persones en risc d'exclusió laboral. La mesura preveu que el Consistori es doti d'un instrument de contractació responsable, amb força vinculant, que incorporarà criteris socials i mediambientals i els farà obligatoris per a tots els contractes de compra de serveis i productes que dugui a terme, tant de manera directa com a través de les seves empreses públiques. L'objectiu principal és potenciar la responsabilitat social de l'Ajuntament, incorporant de manera directa al mercat laboral persones en risc d'exclusió social. La instrucció, pionera a l'Estat espanyol, establirà, com a condició per a l'adjudicació, que l'empresa adjudicatària reservi almenys un 5% dels contractes laborals necessaris per executar el contracte a persones en risc d'exclusió o a persones amb discapacitat. A més, hauran de subcontractar un 5% del pressupost de l'adjudicació a centres especials de treball o empreses d'inclusió social. Així mateix, per participar a la licitació, les empreses amb 50 treballadors o més hauran d'acreditar que compleixen la reserva del 2% de la plantilla per a persones amb discapacitat. Està en procés d'aprovació un Decret d'Alcaldia i una instrucció d'implementació de la contractació pública responsable amb l'objectiu de fer extensives les clàusules socials a tots els grans contractes de l'Ajuntament (procediments oberts) i les clàusules ambientals als productes i serveis identificats com a prioritaris.
- Els Programes esportius amb impactes en la inclusió i la cohesió social, com Convivim esportivament, que utilitza la pràctica esportiva com a eina d'intervenció per a la cohesió social de nois i noies en risc d'exclusió social, i que ha facilitat durant el curs 2012-2013 l'accés a la pràctica esportiva a 1.610 persones –1.060 infants i joves (aprenent esportivament) i 550 joves (eines per la convivència)–; o l'Escola fa esport a la ciutat, que contempla la participació de l'alumnat amb diversitat funcional i l'educació en els valors associats a l'activitat motriu, i que ha comptat amb la participació durant el curs 2012-2013 de 48.248 infants o, finalment, Activa't, que ofereix participar de forma gratuïta en sessions de tai-txi i caminades en parcs de la ciutat, i que aplega en aquests moments unes 900 persones, esdevenint una bona eina per contribuir a la cohesió social dels barris a on es duu a terme.

En aquest sentit de visió global, cal tenir en compte que l'any 2013, tot i que es partia d'un pressupost prorrogat, amb dades corresponents a l'octubre del 2013, s'ha incrementat respecte al pressupost del 2012, la despesa social ha quedat de nou prioritzada dins el pressupost de l'Ajuntament.

Pressupost, 2013

Capítols 2 + 4

(inclou aportacions
a IMSS, IMD, IBE)

	Pressupost 2013 (prorrogat)	Pressupost 2013 (amb addicionals)*	Pressupost 2013 (actual)
Total àrea	223.404.155,99	233.352.580,00	239.534.222,00

Dades octubre 2013.

* Dades 29/4/13.

Aquest increment pressupostari s'ha destinat a l'augment de recursos i la millora de programes o serveis existents, i també a iniciar noves línies d'actuació per a reforçar polítiques específiques adreçades a determinats col·lectius o situacions de necessitat com a conseqüència de l'impacte de la crisi, prioritzades en els diferents Plans d'actuació sectorial i en el Pla d'Inclusió Social, dels quals el Consell Municipal de Benestar Social fa un seguiment acurat.

Acció comunitària Seguiment de les propostes 2011-2012

Aprofundir en el compromís dels serveis públics en l'acció comunitària i reafirmar la necessitat de continuar treballant amb la perspectiva de l'acció comunitària, malgrat l'actual context de crisi econòmica i de retallades en la despesa pública.

En relació amb aquesta proposta, l'Àrea de Qualitat de Vida impulsa l'acció comunitària entesa com el treball comunitari que desenvolupen els serveis socials bàsics i com les accions de desenvolupament comunitari als barris, encaminades a la capacitat i potenciació de la comunitat per afavorir la cohesió i la inclusió social. Les dades que a continuació es presenten recullen aquesta visió de l'acció comunitària a la ciutat.

D'una banda, les dades dels plans de desenvolupament comunitari corresponents a l'any 2012 i, d'altra banda, les dades de les accions comunitàries dels serveis socials bàsics, referents a l'any 2011 (data del darrer recull de dades).

Pel que fa a l'any 2011, a la ciutat s'estaven impulsant 55 projectes d'**accions comunitàries** desenvolupades en el marc dels serveis socials bàsics. El recull i classificació de les accions responen a una redefinició dels diversos projectes d'accions comunitàries en el marc dels serveis socials bàsics. Segons aquesta classificació tindríem la següent distribució:

Tipologies d'accions comunitàries. Serveis socials 2011

Districtes	Nombre projectes	Informatives i/o de sensibilització	Suport a grups socials i col·lectius		Suport a iniciatives veïnals i col·lectives d'un territori		Cohesió i transformació social	
			Grups de tractament CSS	Grups del territori	Grups del territori	Altres espais de participació	A partir del treball en xarxa	A partir de l'estructura d'un PDC
Ciutat Vella	7	4	1	-	-	-	-	2
Eixample	8	3	1	-	3	-	-	1
Sants-Montjuïc	10	2	-	1	2	1	1	3
Les Corts	1	-	-	-	1	-	-	-
Sarrià-Sant Gervasi	3	3	-	-	-	-	-	-
Gràcia	1	-	-	-	-	-	1	-
Horta-Guinardó	3	-	1	1	-	1	-	-
Nou Barris	14	5	-	1	1	6	-	1
Sant Andreu	2	1	-	-	-	-	1	-
Sant Martí	6	-	-	2	-	1	-	3
Total	55	18	3	5	7	9	3	10
	55	18		8		16		13

Pel que respecta a l'evolució de l'acció comunitària desenvolupada pels serveis socials bàsics, i en funció de la comparativa dels diferents anys en què s'ha fet el recull de fitxes, s'ha passat de 37 accions comunitàries l'any 2007 a 55 l'any 2011. Malgrat no disposar de dades definitives, es pot avançar que en els darrers dos anys aquesta tendència s'ha mantingut i en l'actualitat el nombre de projectes comunitaris es pot situar al voltant dels 60.

Pel que respecta als **plans de desenvolupament comunitari**, l'any 2012 a la ciutat de Barcelona hi havia 13 plans de desenvolupament comunitari (PDC). Dels 10 districtes existents a la ciutat, 8 disposen d'un o més PDC. El districte de Nou Barris és el que en té un major nombre (quatre), seguit pels districtes de Sants-Montjuïc, Sant Andreu i Sant Martí (dos). En els districtes restants (Ciutat Vella, Eixample, Gràcia i Horta-Guinardó) n'hi ha un.

<i>Districte</i>	<i>PDC</i>	<i>Nombre entitats i serveis participants</i>
Ciutat Vella	PDC Barceloneta	48
Eixample	PDC Sagrada Família	51
Sants-Montjuïc	PDC Poble Sec	37
Gràcia	PDC La Salut	35
Horta-Guinardó	PDC El Carmel	37
Nou Barris	PDC Ciutat Meridiana	25
	PDC Roquetes	43
	PDC Trinitat Nova	30
	PDC Verdum	54
Sant Andreu	PDC Baró de Viver	15
	PDC Navas	30
Sant Martí	PDC Poblenou	9
	PDC Besòs-Maresme	45

En aquest sentit, cal ressaltar l'enorme heterogeneïtat tant d'entitats com de serveis que participen, en major o menor grau, en cadascun dels 13 PDC de la ciutat: associacions, plataformes, escoles bressol i centres escolars, AMPA, esglésies o parròquies, farmàcies, centres cívics, mercats municipals, clubs esportius, casals infantils, biblioteques, Centres de Serveis Socials, CAP, casals de gent gran, esplais, associacions de veïns, Plans de Barris, Consorci de Normalització Lingüística, comerços, etc. Igualment, cal ressaltar la importància de la participació activa dels serveis i equipaments públics en els projectes o accions que es porten a terme dins del Pla comunitari corresponent.

Es detallen a continuació les dades numèriques sobre els àmbits i sectors de població amb què treballen els diferents PDC de la ciutat.

<i>Àmbits d'actuació</i>	<i>Nombre PDC</i>	<i>Àmbits d'actuació</i>	<i>Nombre PDC</i>
Voluntariat	13	Lleure	10
Convivència	12	Inserció sociolaboral	10
Salut	12	Esport	10
Veïnatge	11	Millora de l'entorn	8
Educació/formació	11	TIC	8
Immigració/interculturalitat	11	Economia social	8
Solidaritat	11	Discapacitat i dependència	7
Associacionisme	10	Habitatge	6
Cultura	10		

Com es pot apreciar, en la totalitat dels 13 plans de desenvolupament comunitari de la ciutat, el voluntariat (o el foment d'aquest) és l'àmbit d'actuació comú. Respon al fet que un dels eixos

vertebradors i alhora essencials, i inherent a la filosofia de tot Pla comunitari és el de propiciar el treball en xarxa i la implicació dels diferents agents, actors i veïnes i veïns del barri.

Tampoc resulta cap sorpresa que la salut i la convivència siguin els dos àmbits més habituals després de l'anterior: vetllar per la qualitat de vida i les relacions interpersonals del territori també és un altre dels puntals bàsics de tot PDC.

<i>Sectors de població</i>	<i>Nombre PDC</i>
Infància	11
Adolescents/joves	11
Adults	11
Població en general	11
Gent gran	10
Persones immigrades	10
Dones	10
Família	8

Pel que fa als sectors de població amb major incidència, es pot observar que hi ha força homogeneïtat pel que fa als sectors de població amb els quals intervenen o implementen accions i projectes els PDC de la ciutat de Barcelona. La majoria d'aquests tenen un impacte en la població en general del territori (no es pot oblidar que la transversalitat és també una de les seves pedres angulars); però també intervenen de manera específica en sectors de població com infants, adolescents, dones o persones nouvingudes.

Generar un model d'avaluació que reforci l'aprenentatge col·lectiu i ens permeti aprofundir en la dimensió comunitària/relacional de l'exclusió i la inclusió social i generar indicadors o instruments de coneixement que permetin aprofundir en la dimensió comunitària.

En relació amb aquesta proposta, durant l'any 2012 es va iniciar un treball per construir un futur model d'avaluació comú per a les diferents accions comunitàries a la ciutat. Per la seva magnitud i importància, es va convidar a participar en aquest procés a representants dels serveis socials i del plans de desenvolupament comunitari de la ciutat, en tant que són actors clau i alhora essencials en el mencionat àmbit.

El resultat final del procés serà l'elaboració d'una Guia Operativa d'Avaluació de l'Acció Comunitària. El procés seguit al llarg del quart trimestre de l'any 2012 i el primer semestre del 2013 ha estat el següent:

- En primer lloc, com a resultat de les diverses reunions realitzades pels diferents grups de treball (Grup impulsor / Grup de contrast dels serveis socials / Grup de contrast dels PDC / Grup de treball d'acció comunitària del CMBS) es va elaborar un primer document que definia les diverses dimensions que cal avaluar, així com els diferents instruments necessaris per a fer-ho.

- Al llarg del segon trimestre del 2013 s'ha treballat amb sis experiències comunitàries que es desenvolupen a la ciutat, amb la finalitat de contrastar i fer operatius els diferents instruments. Com a resultat d'aquest treball s'ha elaborat un document síntesi en relació amb les diferents dimensions i instruments a considerar.
- El procés continuarà amb l'elaboració d'un document global que serà presentat als diferents grups de treball a la tardor del 2013, amb la finalitat de poder aplicar-lo al llarg de l'any 2014.

Reforçar el suport a les entitats del Tercer Sector per tal que puguin continuar desenvolupant un paper cabdal en l'acció comunitària i la provisió del benestar social.

En relació amb aquesta proposta, cal dir que l'acció comunitària que es desenvolupa a la ciutat compta amb la participació de més de 500 agents socials, bàsicament entitats i serveis, fonamentals a l'hora d'implementar les diferents accions. Amb la finalitat d'oferir un espai de participació i debat a aquests diferents agents, al llarg de l'any 2013 s'han realitzat tres xerrades col·loqui especialment pensades per aquests agents socials.

Reconèixer i potenciar el paper dels professionals de l'acció comunitària.

En relació amb aquesta proposta, al llarg del primer semestre de l'any 2013 s'han realitzat tres cursos formatius adreçats als diferents professionals (serveis socials i PDC) que participen en l'acció comunitària que es desenvolupa a la ciutat. Hi ha participat un total de 126 professionals.

Dones Seguiment de les propostes 2011-2012

Cal impulsar programes educatius/preventius de relacions abusives des dels centres de primària amb ampliació i continuïtat a centres de secundària. Fins ara s'ha fet un treball amb un enfocament més de caire pedagògic i caldria incorporar un abordatge psicològic que contempli l'elaboració de sentiments i emocions.

En relació amb aquesta proposta, des de l'Ajuntament de Barcelona es porten a terme diferents programes educatius adreçats als nois i noies de tota la ciutat, alguns s'han reforçat i/o canviat metodologies perquè s'ha detectat la necessitat d'introduir nous canvis per arribar als joves; en aquesta línia s'ha fet un pas més enllà i s'ha aconseguit incorporar la prevenció i sensibilització sobre les relacions abusives al currículum educatiu. En la línia de la innovació, la Direcció del Programa de Dona i la Direcció de Drets Civils i amb el col·laboratge del Consorci d'Educació de Barcelona, van iniciar el 2012 un grup de treball amb persones expertes en matèria de violència masclista, pedagogia i psicologia, entre d'altres, per a dissenyar estratègies de prevenció i sensibilització adreçades a nens i nenes, nois i noies d'entre 6 i 16 anys,

així com també a professorat, famílies i entorn educatiu més informal. La innovació d'aquest projecte rau, sobretot, en la integració del seu contingut en el currículum educatiu de forma transversal i en el disseny d'una avaluació de procés i d'impacte.

Cal treballar amb les noies (i també des de la infància) per tal d'avançar cap a una sexualitat femenina que no respongui, darrere d'una façana d'autonomia, als estereotips masculistes, amb les conseqüències negatives que això comporta per al desenvolupament personal.

En relació amb aquesta proposta, en la línia dels programes de continuïtat, des de la Direcció del Programa de Dona s'ofereix a centres educatius de secundària i a entitats de lleure de joves els *Paranys de l'amor*, tallers de prevenció de relacions abusives per a adolescents i joves que promouen estratègies educatives, preventives i de sensibilització encaminades a incrementar la conscienciació entorn a la presència de la violència masculista en la quotidianitat, permeten identificar valors, actituds i comportaments que són indicadors d'abús en les relacions afectives i interpersonalment entre nois i noies. La identificació de la violència és un primer element de prevenció que ajuda a evitar la instal·lació i cronificació de les relacions abusives.

Els temes que desenvolupen i tracten els tallers són els estereotips i les identitats de gènere; la idealització de l'amor i els indicadors de relacions abusives; el fenomen de la violència i les conductes agressives i les violències vers les dones.

Durant el 2012 s'han realitzat 74 tallers (equivalents a 318 hores) a 22 centres de la ciutat, majoritàriament públics. Hi han participat 1.402 alumnes (736 noies i 644 nois) des de 1r d'ESO a 1r de batxillerat, de FP i de PQPI (programa de qualificació professional inicial).

En general, l'alumnat valora molt positivament el desenvolupament d'aquests tallers; les noies en tenen una percepció lleugerament més positiva que els nois. Això podria estar relacionat amb el fet que el tema de la violència en l'àmbit de la parella sol generar més empatia entre les noies i que els nois se senten, en general, més qüestionats i interpel·lats que les noies a l'hora de parlar de rols de gènere.

És important remarcar que dels 22 centres en els quals es va treballar el 2012, el 81,80% (18 centres) repetien experiència de l'any anterior. Aquesta dada revela la fidelització del projecte i la implicació d'un seguit de centres i constata la necessitat d'expandir-lo a altres centres.

Lluitar contra les situacions de discriminació i desigualtat que poden patir les mares en els àmbits social, laboral i familiar.

També des del CIRD (Centre d'informació i recursos per a dones) s'ofereix als centres educatius un material didàctic, "La maleta sobre Drets Sexuals i Reproductius", adreçat a grups i a entitats de dones i a professionals que treballen amb joves de més de 16 anys. Aquest

material vol esdevenir una eina de participació activa i de prevenció de males pràctiques, on s'aborden tots els drets relacionats amb la sexualitat i la reproducció, tot fent referència a la diversitat de les persones.

La prevenció a les dones joves també es treballa a partir de situacions de violència masclista viscuda a l'entorn familiar.

L'Ajuntament disposa de dos serveis que atenen la infància i l'adolescència en situacions de violència masclista:

- Equip d'Atenció a les Dones (EAD) on els infants i els adolescents són atesos a partir de la demanda que fa la mare, com a dona. Sovint, són les i els professionals qui han de fer conscient la mare de l'impacte que la violència masclista està tenint en els seus fills i les seves filles i que ella vol creure que estan preservats/des, en la majoria dels casos.
- Servei d'Atenció a nenes i nens que han patit violència de gènere a l'àmbit familiar (SAN) on la mare o persona referent fa la demanda directa d'atenció per als infants i adolescents.

A continuació figuren un conjunt de dades dels serveis d'atenció a les situacions de violència masclista, serveis adscrits a la Direcció del Programa de Dona:

Des del centres del PIADS es van atendre al 2012 1.123 dones mares.

Principals dades 2012

Unitats familiars ateses directament o indirectament	310
Infants i adolescents atesos directament o indirectament	582

Infants i adolescents atesos

	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Total	582	408	387	416	490	208

Si es comparen les dades d'atenció del 2012 amb les del 2011, s'observa un important increment, un 42,64%, que està directament relacionat amb el procés de millora en el qual estan compromesos els serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona pel que fa a la qualitat d'atenció dispensada a la infància i l'adolescència en situacions de violència masclista, fruit del qual és el model d'atenció que s'explica a continuació.

Des de l'Ajuntament es treballa de manera coordinada i transversal amb les diferents àrees municipals i altres institucions, i es potencien i dissenyen estratègies específiques i espais de treball conjunt que permetin el treball en xarxa, per tal de fer efectiu aquest criteri. En concret des dels centres de serveis socials es realitzen grups amb dones joves adolescents en medi obert a l'espai públic, de dones monoparentals, grups de dones que han patit violència de gènere o grups de nens i nenes de mares que han patit violència de gènere.

Gent gran

Seguiment de les propostes 2011-2012

Prendre l'enfocament del bon tracte com a eix bàsic en les actuacions municipals respecte al maltractament, promovent una agenda d'actuacions amb les associacions, les organitzacions del Tercer Sector i les empreses, on se subratllin els comportaments que no s'han de tolerar; posant èmfasi en les potencialitats de les persones grans, i reconeixent-ne el declivi i els patiments.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, al juny del 2013 es va presentar a la Comissió de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports una Mesura de Govern per promoure el bon tracte a les persones grans i millorar la prevenció i l'abordatge de les situacions de maltractament que es puguin produir a la ciutat.

Aquesta Mesura de Govern està emmarcada dins del Pla municipal per a les persones grans 2013-2016, que conté una mirada transversal per avançar en la construcció d'una ciutat per a totes les edats, i atorga un lloc prioritari a la promoció de l'autonomia i al reconeixement de les aportacions que les persones grans realitzen al conjunt de la societat, i a l'atenció de les persones grans que pateixen situacions de dependència, vulnerabilitat o pobresa. Respon a la necessitat d'adequar les actuacions municipals a l'envelliment i creixement del grup de persones grans a la ciutat i es fa des d'un enfocament que promogui l'envelliment actiu i saludable, el bon tracte, la prevenció, la detecció i l'atenció a les persones grans que pateixen situacions de vulnerabilitat i, en certs casos, algun tipus de maltractament.

També conté importants actuacions i intervencions, moltes de caràcter innovador, que esdevindran un repte per a tots els agents implicats en la detecció i l'abordatge de situacions de maltractament a la ciutat. L'objectiu de la Mesura de Govern és promoure el bon tracte, i això significa reconèixer les necessitats de les persones grans, oferint una mirada positiva de la vellesa i promoure totes aquelles accions orientades a combatre els prejudicis i estereotips fruits de l'edatisme que generen una clara infravaloració de la vellesa i un grau de tolerància excessiu davant de situacions que en qualsevol altre grup de població seria inadmissible.

La mesura té quatre línies estratègiques:

- *Promoure el bon tracte i l'apoderament d'homes i dones grans per prevenir les possibles situacions de maltractaments.*
- *Millorar les estratègies de detecció com a primer pas per poder protegir la persona.*
- *Reforçar els instruments d'intervenció i atenció dels professionals per donar respostes eficaces.*
- *Compartir coneixement i informació entre els diferents agents implicats en l'abordatge de situacions de maltractament.*

Reforçar les eines d'intervenció dels serveis socials bàsics en els camps següents: formació per als professionals dels diferents serveis i treball coordinat; iniciatives d'acompanyament i suport per als cuidadors i d'atenció a la persona maltractada, i respostes d'atenció a les persones maltractadores.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, dotarem els i les professionals de serveis socials bàsics d'una formació especialitzada en detecció i abordatge de situacions de maltractament a les persones grans posant en pràctica l'aplicació del nou protocol, i potenciarem els espais de supervisió i reflexió, incidint en els reptes psicosocials i ètics que planteja la intervenció en casos de maltractament a persones grans a què sovint s'enfronten els equips tècnics per garantir l'autonomia i l'autodeterminació de la persona, i alhora protegir-la.

Amb aquesta finalitat el passat mes d'abril es va realitzar una jornada de sensibilització dirigida a professionals dels equips de serveis socials bàsics que, sota el títol "el bon tracte a les persones grans, prevenir situacions de maltractament", va aplegar més de 240 professionals.

Potenciem els grups de suport a les persones que exerceixen el rol de la cura creats des dels centres de serveis socials que permeten oferir la informació, formació i suport adequat a les famílies que cuiden, i minimitzar i prevenir els factors de risc que podrien provocar situacions de tracte inadequat. L'any 2013 hi ha 15 grups de suport en funcionament distribuïts en 5 districtes de la ciutat.

Diversificar les formes de difusió del Document Obert de Drets i Llibertats de les persones grans amb dependència per tal que sigui conegut per ciutadans de les diferents generacions i establir indicadors d'avaluació de l'impacte assolit.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, cal dir que la ciutadania ha de disposar d'informació clara sobre situacions i actuacions que són expressives de maltractament, que els permeti identificar i diferenciar per si mateixes una situació d'abús, i que els informi d'on adreçar-se per comunicar i denunciar la situació. I en aquells casos que les persones grans no siguin capaces per sí mateixes, que puguin fer-ho les persones pròximes del seu entorn. Però també entre els professionals dels diferents sectors d'atenció, posant èmfasi en les formes més freqüents de maltractament com ara l'infantilisme i l'anul·lació de la capacitat de decisió de les persones grans.

En col·laboració amb el Consell Assessor de la Gent Gran, s'ha actualitzat i reeditat el Document de Drets i Llibertats de les persones grans amb dependència i se n'ha fet difusió.

Prioritzar l'aplicació de la perspectiva de l'atenció centrada en la persona en les residències de titularitat municipal, en els serveis d'atenció domiciliària i en el conjunt de serveis.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, cal dir que l'Ajuntament manté en els plecs de condicions de gestió dels serveis municipals dirigits a les persones grans, l'obligació per part de l'entitat adjudicatària de realitzar una "atenció centrada en la persona" que preservi

la dignitat de la persona gran, tenint en compte el gènere, orientació sexual i la identitat de gènere amb independència de les limitacions que presenti en la seva autonomia o la seva capacitat cognitiva, tractant-la sempre com a ésser diferent i únic. I que es garanteixi la formació continua del personal en valors de respecte, consideració, empatia, cura i estimació; de responsabilitat i reconeixement de les necessitats de l'altra persona, evitant actituds com la indiferència, la negació d'autonomia en la decisió, la infantilització o l'excessiva tecnificació. Així doncs, aquests aspectes s'incorporen en els plecs de condicions dels habitatges amb serveis, residències, centres de dia i apartaments tutelats. I en la mateixa línia, seguim notificant a la Fiscalia totes les mesures col·legiades preses en les residències municipals respecte a les subjeccions tant físiques com farmacològiques que es realitzen.

Famílies

Seguiment de les propostes 2011-2012

En relació amb el nou Programa Municipal de Famílies cal mantenir totes les línies estratègiques i d'actuació ja encetades en el programa anterior: 1) Atenció a la diversitat d'estructures i cultures familiars; 2) Suport al desenvolupament personal i familiar, especialment en les etapes de transició i conflicte; 3) Suport a les funcions parentals; 4) Mesures de conciliació i nous usos del temps; 5) Atenció a la vulnerabilitat i exclusió social). Donem suport a la proposta de la Regidoria pel que fa a reforçar les accions dirigides a les famílies en situacions de conflicte i transició familiar, a les famílies com a educadores i transmissores de valors (funcions parentals), i a les famílies en major situació de risc.

El nou Pla de família, que està previst presentar en el darrer trimestre de l'any, consta de quatre grans eixos temàtics: família, comunitat i ciutat; cicle vital de les famílies; desenvolupament d'una parentalitat positiva, i condicions de vida de les famílies.

Aquests eixos es despleguen en quatre línies estratègiques:

- La primera vol promoure una major visibilitat i participació de les famílies a la ciutat. Un dels objectius d'aquesta línia és impulsar mesures per l'harmonització d'horaris familiars ja no solament en relació amb la vida laboral sinó amb la vida ciutadana i comunitària.
- La segona posa l'èmfasi en el cicle vital i les transicions familiars: Orientar i donar suport a la diversitat de grups familiars en les fases pròpies del cicle vital i en les transicions familiars en què la família ha d'adaptar-se a noves situacions, per tal d'afavorir dinàmiques familiars funcionals.
- La tercera està centrada en la parentalitat positiva i té un objectiu general que centra la transmissió i educació en valors com un eix de treball transversal: Promoure programes de suport a les competències parentals i habilitats educatives de les famílies, per al desenvolupament d'una parentalitat positiva des de la coresponsabilitat en la cura i l'educació.

- La quarta es refereix a les condicions de vida de les famílies i l'impacte de la crisi: Millora de les condicions de vida de les famílies, posant en marxa noves respostes per pal·liar les conseqüències de la crisi socioeconòmica actual en les famílies, tant pel que fa a la seva situació socioeconòmica com pel que fa a les dinàmiques familiars que es generen.

Durant l'any 2013 s'està treballant en la preparació de la commemoració del 20è aniversari de l'Any internacional de la família que se celebrarà el 2014. Des de l'Ajuntament, i en col·laboració amb el teixit social de la ciutat, està previst desenvolupar un seguit d'accions sota els eixos de les relacions intergeneracionals, la pobresa infantil i la conciliació.

En relació amb la problemàtica de l'habitatge a la ciutat, cal augmentar l'habitatge de lloguer digne i a preu assequible adequant-lo a la situació socioeconòmica actual. En aquest sentit, proposem aplicar mesures urgents per conèixer i activar el parc buit d'habitatges de la ciutat, sobretot el que pertany a les entitats financeres, tot vinculant aquestes mesures a les ajudes públiques que aquestes entitats financeres han rebut o estan rebent. I cal avançar en la cultura del lloguer just amb ajudes al lloguer d'habitatge per a famílies amb pocs recursos perquè no hi hagin de destinar més del 30% dels seus ingressos.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, cal dir que, pel que fa al **parc d'habitatge protegit**, actualment a Barcelona existeix un parc de més de 10.000 habitatges protegits de lloguer a la ciutat, el 60% administrats pel PMHB. D'aquests, 1.900 habitatges del parc de lloguer social estan subvencionats per l'Àrea de Qualitat de Vida, amb una aportació de 2,75 M€ anuals (el llogater paga en funció dels seus ingressos):

- uns 630 s'han adjudicat per emergències
- 1.200 són pisos per a la gent gran
- 70 per a altres col·lectius vulnerables.

Pel que respecta als ajuts al pagament del lloguer per evitar desnonaments en el parc públic, l'Àrea de Qualitat de Vida destina 700.000 € anuals.

Pel que respecta a l'ampliació del **parc d'habitatge social** de la ciutat, cal destacar les següents actuacions:

L'any 2013 s'han posat a disposició de la ciutadania 189 pisos de lloguer assequible, propietat de REGESA (Torre Baró), en què l'Ajuntament subvenciona el 50% del preu de lloguer:

- 152 pisos de lloguer social. El sorteig per a les persones interessades en els pisos de lloguer social a través del Consorci d'Habitatge es va fer al juny del 2013 i ja estan adjudicades.
- Altres habitatges s'han reservat per a contingents especials i per la mesa d'emergència:
  - 19 pisos per a contingents especials, amb un sorteig especial per a famílies amb dificultats socioeconòmiques, persones amb discapacitat, dones víctimes de violència, adjudicació prevista el desembre del 2013.

- 11 pisos que s'han adjudicat per mesa d'emergència durant tot l'any 2013, és a dir, per a persones que han perdut el seu habitatge i per ingressos requereixen un habitatge de protecció oficial.
- 7 pisos han estat cedits pel Consorci d'Habitatge a entitats socials, per a pisos d'inclusió i s'han assignat el 2 d'octubre de 2013.

El setembre de 2013, amb l'arribada dels habitants que s'estan instal·lant als habitatges construïts a la zona, s'inicia una estratègia que afavoreix la mútua integració, la qualitat de vida i el desenvolupament econòmic del nou barri, i que compta amb la implicació de tothom: Ajuntament, el teixit associatiu del barri i de la ciutat i el teixit comercial per tal de garantir aquests objectius.

El 9 d'octubre s'ha signat un conveni amb la Universitat de Barcelona per posar a disposició 32 pisos per a investigadors i professors a Torre Baró. La mesura ajudarà a realitzar una nova construcció social de barri. Els dos locals que constitueixen els baixos de l'edifici seran gestionats per la Fundació Solidaritat de la Universitat de Barcelona, amb l'objectiu de dinamitzar l'entorn social del barri i el districte a nivell cultural, social i ciutadà.

El desembre de 2012, l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports va adquirir 10 habitatges nous a Torre Baró. Aquests pisos s'han destinat a augmentar el nombre d'habitatges d'inclusió que se cedeixen a entitats socials: Càritas (1), Creu Roja (3), Prohabitatge (1), Salut i Comunitat (2) i Fundació Mambré (3).

A banda d'aquestes actuacions, també s'han dut a terme altres accions per tal d'augmentar un lloguer digne i activar el parc buit d'habitatges:

- El dia 6 de juliol de 2012 es va enviar al Ministeri de Foment una al·legació al *Anteproyecto de Ley de Medidas de Flexibilización y Fomento del Mercado de Alquiler de Viviendas*, en nom del grup de treball de Mesures Preventives de la Comissió Mixta sobre Llançaments. L'esmentada al·legació afirmava, entre d'altres qüestions, que “tot i que l'Ajuntament pot impulsar algunes mesures preventives i reduir-ne els efectes mitjançant les actuacions dels serveis socials, no pot aturar els llançaments ordenats per ordre judicial. Per això, en relació amb l'Avantprojecte, el grup de treball de mesures preventives de la Comissió Mixta sobre Llançaments, considera que els canvis normatius que es proposen per a la dinamització i la flexibilització del mercat de lloguer desprotegeixen la part més feble i en el context econòmic i social actual poden provocar l'augment del nombre de desnonaments. La proposta de reduir els contractes de 5 a 3 anys no ajuda a consolidar el mercat de lloguer, ans tot el contrari. Així doncs, el grup de treball realitza aquest escrit per a mostrar la seva preocupació i el desacord amb qualsevulla modificació legal que redueixi els drets dels inquilins vigents en l'actualitat i converteixi els desnonaments en mers procediments notariais”.
- El dia 7 de febrer de 2013 es va signar un conveni amb Buildingcenter SAU (del grup “la Caixa”), Servicaixa i el Consorci de l'Habitatge de Barcelona, pel qual el grup “la Caixa”

cedirà inicialment als serveis socials 9 pisos (ampliables) per ser destinats a famílies en situació de vulnerabilitat. S'està negociant també amb CatalunyaCaixa la cessió de pisos buits per ser destinats a inclusió, emergències o altres finalitats socials.

En relació amb l'impacte de la crisi en les dinàmiques familiars: la solidaritat dins les xarxes familiars és en termes generals positiva, però pot deixar de ser-ho quan no va associada a la solidaritat pública i als drets de ciutadania. En els serveis socials bàsics s'estan detectant més situacions greus de pobresa, dinàmiques involutives del cicle de vida personal i familiar, i més patologies clíniques. El serveis socials han de poder atendre totes les demandes que presentin situacions de vulnerabilitat perquè no es deteriori la situació personal i familiar i es faci crònica. Actualment alguns serveis estan desbordats. L'Ajuntament, per tant, ha de continuar reforçant els seus programes socials.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, cal dir que des dels Centres de Serveis Socials, s'atén la ciutadania per donar respostes orientades a cobrir les necessitats bàsiques o per assolir els objectius que plantegen les persones, especialment aquelles que presenten manca d'integració o d'autonomia, i es treballa per l'enfortiment de la xarxa social i relacional. Durant l'any 2012 s'han atès un total de 68.635 persones en els Centres de Serveis Socials que han generat un volum de 179.973 atencions directes.

La tendència dels darrers anys, i també de l'any 2012, ha estat la d'un augment progressiu de les persones ateses amb un augment del 6,40% respecte al 2011 i d'un 9,35% pel que fa a unitats d'atenció. També cal esmentar que s'aprecia un fort impacte de les situacions ateses, motivat per un augment considerable de la diversitat i complexitat de les tipologies i situacions de les persones que han entrat en el sistema d'atenció.

Serveis bàsics d'atenció social primària. Persones ateses, 2007-2012

	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Persones ateses	44.943	51.018	55.188	61.300	64.514	68.635

Font: Departament de Recerca i Coneixement. Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona.

Tal i com veurem a continuació, aquest total de persones ateses es distribueixen de manera desigual per sexe, edat, o districte.

Persones ateses pels Serveis Socials Bàsics segons sexe. Barcelona, 2012

<i>Sexe</i>	<i>%</i>
Dona	64,52
Home	35,48

Font: Departament de Recerca i Coneixement. Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona.

Com podem observar, les dones ateses al 2012 representen gairebé dues terceres parts sobre el total de les persones, mentre que els homes atesos superen lleugerament el 35%. Les dades mostren com les dones de 24 a 64 anys són les principals usuàries dels Centres de Serveis Socials.

Pel que fa a la distribució per edats, el percentatge més alt correspon a les persones entre 26 i 64 anys (45,41%), una franja d'edat on es situen majoritàriament les persones en situació laboral activa i amb càrregues familiars. El segon grup d'edat correspon a les persones més grans de 65 anys, que representen un percentatge al voltant del 43,29%; però entre aquests, és el grup de persones més grans de 75 anys el que requereix més l'atenció dels serveis socials, amb un percentatge del 34,70%.

Persones ateses a SSB per edat. Barcelona, 2012

<i>Rang d'edat</i>	<i>%</i>
0-14	4,42
15-17	1,61
18-25	5,06
26-64	45,41
65-74	8,59
75 i més	34,7
No consta	0,21

Font: Departament de Recerca i Coneixement. Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona.

A més, la situació general de crisi econòmica amb el consegüent augment de les situacions individuals i familiars de vulnerabilitat social ha fet incrementar la demanda de serveis socials a la ciutat, tant pel que fa a la xarxa municipal com a les entitats que treballen amb persones amb necessitat de recursos i prestacions socials.

La voluntat del govern de la ciutat de fer front a l'impacte que la situació de crisi està tenint en persones i famílies a la ciutat es reflecteix també en els recursos que posa a disposició del sistema de serveis socials per a donar resposta a les necessitats detectades.

Entre aquests recursos, cal considerar l'impacte dels ajuts econòmics d'inclusió. L'any 2012 es van destinar 3.135.127,7 €, incrementant un 14% en relació amb l'any anterior (2.750.836,83 €) i 15.679 ajuts (3.563 més que l'any anterior), en especial els relacionats amb l'habitatge (allotjament i manteniment), que van suposar un 66,55% del pressupost del total d'ajuts d'inclusió de l'IMSS.

Els ajuts econòmics d'inclusió es consideren prestacions econòmiques destinades a la cobertura de necessitats bàsiques, que es concedeixen a persones i famílies en situació de vulnerabilitat econòmica puntual o en situació de pobresa o exclusió conjuntural o estructural, atorgats tant directament per l'Ajuntament com a través d'entitats o institucions amb les quals

l'Ajuntament té acords o convenis de col·laboració. L'Ajuntament ha garantit que cada districte tingui els recursos necessaris per a cobrir les demandes que té al seu territori, de manera que s'ha pogut cobrir tota la demanda que ha arribat a tots els centres de serveis socials de la ciutat.

L'any 2013, i fins a l'agost, els ajuts econòmics atorgats pels CSS de la ciutat han tingut la mateixa tendència, superant ja al mes d'agost l'import total de l'any anterior: 15.390 ajuts i un import de 3.325.745,05 euros.

Finalment, cal dir que en l'atenció a persones i famílies, i a la cobertura de necessitats bàsiques no ha disminuït el treball grupal i comunitari de la xarxa de serveis socials bàsics. Durant l'any 2012 es van desenvolupar al voltant de 100 projectes de suport a les famílies distribuïts pels 10 districtes de la ciutat, com el grup de suport davant de situacions motivades per la crisi econòmica, grups amb persones aïllades socialment, grup de suport educatiu per a pares i mares, grup de cuidadors Sant Gervasi; Taller "Sortides a les crisis", Banc del Temps, Projecte Escola i família Raval Sud...

Projectes grupals i comunitaris serveis socials, 2012

	<i>Projectes comunitaris</i>	<i>Projectes grupals</i>
Ciutat Vella	7	15
Eixample	8	16
Sants-Montjuïc	10	28
Les Corts	1	4
Sarrià-Sant Gervasi	3	5
Gràcia	1	2
Horta-Guinardó	3	6
Nou Barris	14	5
Sant Andreu	2	3
Sant Martí	6	15
Barcelona	55	9

Infància

Seguiment de les propostes 2011-2012

Establir un model de treball d'indicadors d'infància i adolescència basat en un bon coneixement i anàlisi de la realitat social de la infància i l'adolescència de Barcelona.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, cal dir que els indicadors d'infància i adolescència de què disposa l'Ajuntament de Barcelona, per tal de conèixer i fer una anàlisi de la realitat social a la ciutat de Barcelona, provenen de diferents fonts. Aquesta prioritat va molt

l·ligada a la segona prioritat del Grup de treball Infància de fer una diagnosi acurada d'aquesta franja d'edat.

Per a l'elaboració del Pla municipal per a la infància 2013-2016 s'ha fet una diagnosi de la situació actual, procés necessari i imprescindible per decidir les línies estratègiques i les prioritats.

Per apropar-nos a la infància de Barcelona, la diagnosi s'ha centrat en quatre àmbits: 1) l'infant com a protagonista, 2) infància i relacions familiars, 3) infància i estils de vida, 4) infància i processos de vulnerabilitat i exclusió social. Les fonts per a l'elaboració de les diferents dades provenen de l'IDESCAT, el Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona, del Panel de Famílies i Infància 2006, 2008 i 2012 (CIIMU), del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, el Ministeri d'Educació, de l'Institut Municipal d'Educació, Euroscat, de l'Enquesta de Salut de Barcelona i l'Enquesta de Salut de Catalunya.

Per encàrrec de l'Ajuntament, el CIIMU està elaborant un Baròmetre de la Infància i la Família amb l'objectiu de generar un volum important d'informació sobre la situació de la infància (i les seves famílies) a la ciutat de Barcelona, de forma actualitzada anualment i versàtil (adaptant el qüestionari a interessos conjunturals, tot mantenint un nucli d'indicadors clau al llarg del temps). En la primera edició, aquest Baròmetre se centrarà en l'anàlisi de l'impacte de la crisi econòmica en l'exclusió i la pobresa infantil.

El nombre d'infants a la ciutat de Barcelona el desembre del 2012 és:

	<i>Població total</i>	<i>Homes 0-14 anys</i>	<i>Dones 0-14 anys</i>	<i>Població total 0-14 anys</i>	<i>Població 0-14 anys/ població total</i>
Barcelona	1.620.943	102.289	97.113	199.402	12,30%
1. Ciutat Vella	104.442	5.769	5.372	11.141	10,67%
2. Eixample	265.828	14.746	13.912	28.658	10,78%
3. Sants-Montjuïc	184.072	11.071	10.324	21.395	11,62%
4. Les Corts	82.420	5.021	4.732	9.753	11,83%
5. Sarrià-Sant Gervasi	145.391	11.584	11.124	22.708	15,62%
6. Gràcia	121.926	7.134	6.691	13.825	11,34%
7. Horta-Guinardó	169.107	10.490	10.082	20.572	12,17%
8. Nou Barris	167.419	10.841	10.546	21.387	12,77%
9. Sant Andreu	147.453	9.835	9.333	19.168	13,00%
10. Sant Martí	232.885	15.798	14.997	30.795	13,22%

Fer una diagnosi acurada de les necessitats existents, dels recursos disponibles, dels mecanismes i instruments existents, dels sistemes de coordinació, de la seva distribució territorial, etc. Aquesta situació de partida és la que ha de permetre ajustar polítiques, assignar recursos, i prioritzar i coordinar actuacions i serveis.

Pel que fa a aquesta recomanació des de l'AQVIE s'està ultimant la creació d'una comissió de treball *ad hoc* per abordar l'impacte de la situació de crisi a Barcelona en la infància i treballar per la igualtat d'oportunitats. L'objectiu d'aquesta Comissió serà analitzar i proposar noves iniciatives i accions específiques i transversals per pal·liar i prevenir els efectes de l'em-pobriment de les famílies amb infants, partint de l'anàlisi de la realitat a la ciutat, així com dels serveis i recursos actuals i d'altres iniciatives que puguin ser d'interès.

En concret, i donant resposta a les necessitats existents, s'ha prioritzat com un dels objectius més significatius durant l'any 2013 garantir que els infants tinguin les necessitats alimentàries cobertes, mitjançant les beques menjador i ajuts per a menjador escolar.

Durant el curs 2012-2013 l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports ha fet una aportació de 2,5 milions d'euros, que s'ha concretat en 15.504 beques menjador. De la mateixa manera, per al curs 2013-2014 l'Ajuntament garantirà els recursos necessaris per tal de cobrir el 100% de les sol·licituds de beques de menjador que compleixen els requisits de la convocatòria.

Per tal de donar resposta a les necessitats alimentàries, des de l'Institut Municipal de Serveis Socials s'ha treballat per millorar la detecció de les necessitats alimentàries dels infants de la ciutat i es va acordar un protocol conjunt amb el Consorci d'Educació per garantir la resposta adequada a les situacions que es detectin d'alimentació deficient i/o inadequada de l'alumnat, per evitar situacions d'infants en dificultats que, per desconeixement del cas, no siguin atesos pels serveis socials.

Aquest protocol d'actuació conjunta es va aplicar el curs 2012-2013 i tindrà continuïtat en el 2013-2014, garanteix la detecció a partir del coneixement que tenen els centres escolars dels seus alumnes, el traspàs d'informació als Centres de Serveis Socials, i el contacte d'aquests amb les famílies mitjançant entrevistes diagnòstiques que permeten avaluar les seves necessitats socioeconòmiques i establir els recursos necessaris per garantir la cobertura de necessitats bàsiques.

Des d'aquest dispositiu conjunt s'han realitzat contactes amb 249 escoles públiques, concertades i instituts de la ciutat, a través de les comissions socials. Des de l'Institut Municipal de Serveis Socials s'ha valorat la situació de 2.865 nens i nenes, dels quals 2.337 ja disposaven de beca de menjador i 528 no en disposaven. El dispositiu ha permès tramitar 1.125, ajuts a famílies per al pagament de menjador escolar, per un import de 264.199,15 €.

Impulsar mesures per prevenir situacions en l'àmbit *on line* de *grooming* (interaccions d'abús sexual perpetrades per una persona adulta cap a un menor) i *bullying* (assetjament entre menors) i avançar en l'apropament de les famílies a les TIC per prevenir aquestes situacions.

En relació amb aquesta recomanació del Consell, el Pla d'infància recull com a objectiu estratègic prevenir i tractar conductes violentes i de risc a través de projectes com el de convivència als centres escolars: l'alumne mediador; programa de prevenció de relacions abusives de

parella i elaborar una guia detectar situacions d'abús i violència masclista entre infants i adolescents.

Per altra banda en el Pla de família es destaca la promoció de Programes per a pares i mares per sensibilitzar-los en la educació i la lluita contra la violència en l'esport.

El Pla d'infància recull impulsar projectes de participació a través de les noves tecnologies i el Pla de famílies incorpora les tecnologies i les xarxes socials en les accions educatives i els espais formatius concrets per a pares i mares, i la formació adreçada a pares i mares per fomentar les relacions entre els membres de la família i l'accés a la informació.

Pobresa

Seguiment de les propostes 2011-2012

Les empreses d'inserció han de ser “fàbriques d'oportunitats”. En temps de dificultats per al conjunt de la població, calen espais per compartir experiències innovadores en matèria d'inserció laboral.

Les empreses d'inserció i les entitats haurien de poder transmetre el valor afegit que comporta la contractació de persones procedents d'itineraris d'inserció. Qualsevol mesura que ajudi a donar a conèixer la seva tasca i els productes i serveis que ofereixen és benvinguda.

L'Ajuntament de Barcelona ha portat a terme noves iniciatives per a la inserció sociolaboral i ha refermat i modificat d'altres que ja es portaven a terme per garantir la inserció laboral de les persones i que les empreses d'inserció tinguin una preferència per accedir a les contractacions de l'Administració local. També s'han dut a terme noves propostes adreçades a les entitats per tal de fer visible la seva tasca i els productes i serveis que ofereixen.

A continuació es destaquen algunes de les accions:

- Impuls de la Xarxa d'Economia Social de Barcelona (XESB): Es tracta d'una iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona dins l'Acord Ciutadà per una Barcelona inclusiva que gestiona Barcelona Activa i que integra més de 90 entitats i empreses socials de la ciutat (empreses d'inserció, centres especials de treball, societats anònimes laborals, cooperatives i altres entitats sense ànim de lucre però amb activitat econòmica i d'inserció laboral) per tal de sumar sinèrgies, oferir instruments de millora empresarial i social, intercanvi de coneixement i metodologies, articulació d'aliances entre les empreses integrants, contacte amb l'empresa privada, visualització de bones pràctiques i experiències. En definitiva, donar valor a l'economia social de la ciutat que suposa el 10%, com a mínim, de tota l'economia. Durant el 2012 es van realitzar 30 activitats i 663 professionals de l'economia social van ser assessorats i formats des de la XESB.

- L'Ajuntament de Barcelona va organitzar des de la Xarxa d'Economia Social de Barcelona de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, una Fira Solidària de Nadal d'Economia Social (del 15 al 23 de desembre, d'11 a 21 h, als Jardinetes de Gràcia) per tal que les empreses i entitats de la Xarxa que treballen en l'economia social i en la inserció sociolaboral poguessin exposar i vendre productes que elaboren. L'objectiu era mostrar l'alta qualitat dels productes de les empreses d'economia social i el seu valor afegit de combinar l'àmbit econòmic i el social, la qual cosa els aporta valor afegit. Està previst que es torni a realitzar aquest any.
- Creació al setembre de 2012, des de Barcelona Activa, de la Línia d'Economia Social que treballa transversalment amb els serveis a les empreses, emprenedoria i ocupació. El seu objectiu és promocionar l'economia social en tots els seus vessants (inserció de col·lectius amb risc d'exclusió, emprenedoria social, RSE, etc.) a la nostra ciutat, com una part fonamental i necessària de l'economia general. S'emmarca en l'estratègia de reconèixer el valor de l'economia social a la nostra ciutat i de visualitzar la potència de les empreses socials.
- En el marc de l'impuls a la contractació responsable, des de la Gerència de Recursos de l'Ajuntament, en col·laboració amb Barcelona Activa es va desenvolupar durant 2012 una prova pilot d'incorporació de clàusules socials als contractes de manteniment que realitza l'Ajuntament als districtes.

Les empreses contractades van incorporar un 5% de persones amb risc d'exclusió, i ho van fer a partir de les candidatures presentades per les empreses d'inserció i d'altres entitats socials que pertanyen a la Xarxa d'Economia Social que coordina Barcelona Activa i les persones participants en el Programa d'Inserció Laboral per a persones amb risc d'exclusió (PISL), que es realitza en col·laboració amb l'Àrea de Qualitat de Vida. Durant el 2012 es van cobrir el 100% de les places ofertes per part de les empreses contractades i això va suposar la inserció laboral de 59 persones amb risc d'exclusió.

Cal estudiar les vies legals per mantenir les persones desnonades a casa. Per donar suport a les famílies en procés de desnonament, es fa necessària una finestra única.

Les mesures que des de l'Ajuntament s'han posat en marxa per evitar els desnonaments a la ciutat han estat diverses i complexes. Les negociacions perquè les persones puguin romandre al seu habitatge han estat intenses tant des del punt de vista de la prevenció com de la detecció dels casos que són en tràmit judicial. A tal fi, els sectors implicats per portar a terme aquest objectiu, a banda de l'Ajuntament i els seus instituts i consorcis corresponents, inclouen la Generalitat de Catalunya, les entitats financeres, el Tribunal Superior de Justícia, el Col·legi de Procuradors i el d'Advocats de Barcelona.

El posicionament municipal en aquest tema es va establir al Consell Plenari d'octubre de 2011, que va aprovar per unanimitat declarar Barcelona "ciutat activa i compromesa en la prevenció de desnonaments per dificultats econòmiques, i en defensa del dret a l'habitatge". En el mateix consell es va crear una comissió especial mixta amb participació dels grups municipals, de les associacions d'afectats i altres organitzacions socials, representants de bancs i caixes, col·legis professionals i de representants de l'administració de justícia, amb

l'objectiu d'estudiar les mesures a emprendre a nivell municipal per evitar els desnonaments, així com buscar alternatives que els previnguin. La proposició també instava el govern de l'Estat a aprovar una modificació de la regulació hipotecària que inclogui la figura de la dació en pagament.

El Consell Plenari del 29 de juny de 2012, a través d'una declaració institucional, va donar suport al procés de recollida de signatures de la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) destinada a fer possible la discussió en el Congrés dels Diputats d'una reforma legislativa per regular la dació en pagament amb efectes retroactius. La declaració també demanava una moratòria immediata dels desnonaments i la reconversió de les hipoteques en lloguer social, com a mesura de mínims destinada a garantir el dret a l'habitatge de les persones afectades per execucions hipotecàries.

El Consell Plenari va demanar facilitar amb mitjans municipals el procés de recollida de signatures de l'esmentada ILP. En la declaració institucional es considerava "inadmissible i totalment injust" que totes les conseqüències de la crisi recaiguin sobre la part més vulnerable del contracte hipotecari, i s'advertia que els "efectes dramàtics" es concentren a l'àmbit municipal, ja que és als serveis socials de les administracions locals on s'adrecen majoritàriament les persones i famílies afectades en busca d'ajut.

El desembre del 2012, l'alcalde va enviar una carta a les caixes i entitats bancàries de Barcelona, per demanar-los que impulsin les mesures necessàries per evitar els desnonaments, "ja sigui renegociant les condicions del pagament de la hipoteca o dels lloguers, negociant terminis raonables de carència o admetent en la pràctica la dació en pagament".

També s'ha signat un conveni a tres bandes amb la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) i l'Observatori de Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC). Els objectius són: 1r) crear i coordinar uns espais de trobada i grups d'ajuda mútua per a afectats per llançaments i desnonaments; 2n) coordinar serveis de voluntariat amb professionals de diferents sectors (psicòlegs, advocats, treballadors socials...) que puguin assessorar els afectats en problemàtiques derivades de la seva situació, o que puguin prestar ajut per a canviar-la (recerca de feina, orientació laboral...), i 3r) estudiar la possible creació d'un servei d'assessorament econòmic de la llar, que podria oferir suport i acompanyament en la gestió econòmica familiar, per ajudar a evitar casos de sobreendeutament en aquest àmbit.

S'ha signat un Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i Càritas en matèria d'habitatge. Mitjançant l'acord es vol millorar l'atenció a les famílies amb problemes en l'àmbit de l'habitatge o que pateixin processos de desnonament i evitar duplicitats en l'atenció, de cara a ser més eficients i més ràpids en la resposta social.

El Consorci de l'Habitatge de Barcelona ha posat en marxa un servei de mediació entre propietaris i llogaters. Aquest servei té l'objectiu d'evitar, en la mesura del possible, els procediments judicials instats pels propietaris dels habitatges en aquells casos en els quals és possible arribar a una solució alternativa, satisfactòria per a ambdues parts, sense haver de passar per la pèrdua de l'habitatge o bé per un procediment judicial; per exemple, es pot fer mit-

jançant un refinançament del deute acumulat, o una reducció de l'import del lloguer. A aquests efectes s'ha contemplat una possible subvenció al propietari, per poder incentivar intervencions puntuals de rehabilitació o renovació de l'habitatge, en el marc dels programes de rehabilitació de Barcelona.

L'Ajuntament, la presidència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el Departament de Justícia, el deganat dels jutjats de Barcelona i els col·legis professionals d'Advocats i de Procuradors han signat un Protocol de col·laboració, l'objectiu principal del qual és posar en contacte el ciutadà afectat per processos de desnonaments amb els serveis municipals al més aviat possible. També, oferir al personal de l'administració de justícia un catàleg de serveis, contactes i possibilitats d'acció que existeixen. Anteriorment, s'havia signat un Conveni amb finalitats similars amb el Col·legi de Procuradors i es va renovar un protocol de col·laboració amb la jutgessa degana de Barcelona. Aquestes actuacions ja han permès, a dia d'avui, conèixer amb antelació les dates de molts llançaments i oferir una millor atenció a diverses famílies amb menors o persones grans.

L'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports i el Consorci de l'Habitatge de Barcelona (Bagursa) van signar un acord per a incrementar en un 20% les hores d'atenció i assessorament jurídic a les Oficines de l'Habitatge que hi ha als districtes municipals. El Consorci de l'Habitatge ha arribat a un acord de coordinació amb l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, mitjançant el qual les Oficines de l'Habitatge de Barcelona gestionen ja el Servei *Ofideute* a la ciutat de Barcelona. La Generalitat els ha delegat l'atenció a les persones que pateixen processos d'execució hipotecària, juntament amb la instrucció i el processament dels expedients d'ajuts d'especial urgència, de manera que les Oficines de l'Habitatge poden fer una atenció integral de les persones en situació de necessitat, i poden oferir i gestionar des d'un inici tots els recursos existents.

De fet, la Xarxa d'Oficines d'Habitatge funciona com a **finestreta única en matèria d'habitatge** amb l'objectiu d'oferir solucions per a persones i famílies amb problemes d'habitatge o de desnonaments:

- Assessorament legal gratuït per a propietaris i llogaters
- Mediació en hipoteca (OFIDEUTE)
- Mediació propietari-llogater
- Ajuts econòmics per pagar el lloguer o d'especial urgència
- Promoció i adjudicació d'habitatges protegits / Registre HPO
- Borsa d'habitatges de lloguer

L'allargament dels terminis de resposta de l'Administració pública i la precarització de l'oferta laboral comporten situacions contradictòries en els processos d'inserció laboral. En aquests moments hi ha persones rebent subsidis molt modestos que dubten si acceptar o no treballs temporals o insegurs perquè els tràmits per tornar a rebre el subsidi són excessivament lents. Cal agilitzar la resposta de les administracions: reduir el tems de tràmit (sobretot en els cas del PIRMI i de les prestacions que es deriven de la Llei de la dependència).

En aquest àmbit, l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports i l'Àrea d'Economia, Empresa i Ocupació de l'Ajuntament de Barcelona col·laboren en el disseny i la posada en marxa de diferents actuacions i programes dirigits a donar resposta a les necessitats d'orientació professional, recerca de feina i inserció dels col·lectius més vulnerables i amb risc d'exclusió del mercat de treball.

L'increment de l'atur en els darrers anys ha tingut impactes especialment negatius en determinats col·lectius, com ara persones més grans de 40 anys, amb nivells de qualificació baixa, experiència professional en un únic sector econòmic o en diversos però sense especialització i, consegüentment, amb poca autonomia personal a l'hora d'afrontar un nou procés de reorientació professional i recerca de feina. Des de l'Institut Municipal de Serveis Socials s'ha detectat aquesta nova realitat, i, conjuntament amb Barcelona Activa, s'ha dissenyat un nou programa amb l'objectiu de donar una resposta eficaç i ràpida a aquesta demanda emergent: el Programa Personalitzat de Recerca de Feina (PROPER).

De manera que l'Àrea de Qualitat de Vida i Barcelona Activa han promogut diferents programes adreçats a millorar l'ocupabilitat de les persones aturades i a pal·liar els efectes de la desocupació en les famílies, en especial tenint en compte la dificultat d'accés al mercat laboral de persones de determinades edats, així com situacions d'atur de llarga durada. Els programes que s'estan realitzant són:

- Programa d'orientació i recerca de feina per a persones d'entre 40 i 60 anys (PROPER) que s'està desenvolupant al 2013 i que atindrà un mínim de 1.000 persones.
- Programa d'Inserció Sociolaboral (PISL), dispositiu integral d'orientació, tutorització i inserció per a persones amb especials dificultats i en risc d'exclusió social, i que atindrà un mínim de 400 persones. L'any 2012, en el marc del PISL, es van atendre un total de 459 persones de les quals el 35% es van inserir professionalment.

Els dos programes s'articulen en itineraris personals d'inserció laboral flexibles i a mida de les necessitats de cada persona, que contemplen: tutories personalitzades, tallers d'orientació i recerca de feina, tallers per a l'adquisició d'habilitats transversals; tallers de formació tecnològica, de formació professionalitzadora de curta durada amb certificació, inserció laboral o accés permanent a espais de recerca de feina tutoritzats.

Pel que respecta a la Llei 39/2006, de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD), aquesta estableix com a instrument de procediment i reconeixement de la situació de dependència i les prestacions o serveis corresponents, els Programes Individuals d'Atenció que elaboren els professionals dels Serveis Socials Bàsics.

La publicació del Reial Decret Llei 20/2012, de 13 de juliol, ha suposat canvis que han afectat a la gestió del PIA. Alguns dels canvis que s'han produït són:

- l'eliminació de nivells dintre de cada grau de dependència.
- les prestacions econòmiques, en general, s'han vist reduïdes en el seu import.

- la disminució de la intensitat del Servei d'Atenció a Domicili per a tots els graus.
- l'ampliació de la cobertura de la prestació econòmica d'assistent personal als graus II i I.

De totes maneres, l'Institut Municipal de Serveis Socials ha fet un esforç molt important de gestió per a garantir una tramitació àgil dels PIA, que han comportat la contractació de més personal i processos de millora de la gestió.

Dades sobre la de Llei de la Dependència

	<i>Desembre 2012</i>	<i>Juny 2013</i>	<i>Diferència</i>	
Sol·licituds inicials	101.174	106.506	5.332	5%
Valoracions	86.880	91.793	4.913	5%
Valoracions amb dret	62.927	64.867	1.940	3%
PIA inicials	56.100*	61.326**	5.226	9%
Modificacions PIA	9.052	10.984	1.932	21%
Seguiments	19.019	22.290	3.271	17%
PIA pendents	2.745	1.773	-972	-35%

* El 89,15% de les valoracions amb dret.

** El 94,54% de les valoracions amb dret.

Salut

Seguiment de les propostes 2011-2012

- **Abordatge de situacions de pobresa, aïllament i exclusió social per part de la xarxa social i de salut. Plantejar que les taules o espais de coordinació a nivell de territori incorporin sempre els referents del sistema de salut i de serveis socials.**
- **Avançar cap a un model de ciutat que integra serveis del territori per a la persona: salut, serveis socials i entitats.**
- **Trobar instruments o sistemes de comunicació per tal que els cogestors dels processos centrats en la persona puguin compartir informació.**

En la línia d'abordar les prioritats de salut en els territoris amb més desigualtats de salut de la ciutat i amb l'objectiu de promoure l'equitat en salut mitjançant l'acció comunitària s'ha seguit avançant amb el programa "Salut als barris". Aquest programa està impulsat des de 2008 per l'Agència de Salut Pública de Barcelona i consensuat amb el districte municipal respectiu i el Consorci Sanitari de Barcelona, i durant el 2013 s'han incorporat nous barris i noves accions.

S'articula a partir d'una diagnosi de salut del barri compartida i d'una acció consensuada amb els actors del territori, serveis de salut, serveis socials i entitats. Així, les fases són: coneixe-

ment de les necessitats i actius en salut, establiment d'un grup motor al barri, prioritització comunitària, planificació i desenvolupament d'intervencions, avaluació i manteniment.

Actualment, en el districte de Sant Martí, s'ha iniciat la fase de diagnosi en els barris de Besòs-Maresme i Pau-Verneda.

Salut als barris

Projectes, població diana, activitat principal i nombre de persones usuàries. Barcelona, 2013

El Poble Sec

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	29
Activitats extraescolars	Infants	Sedentarisme	Suport econòmic a famílies	40
Baixem al Carrer	Gent gran	Solitud	Sortides de persones aïllades	15
Busquem Bastons	Gent gran	Solitud	Cerca de voluntariat	7
De Marxa Fent Esport	Adolescents	Sedentarisme	Activitat física als poliesportius	35
Difusió Servei Orientació Drogues (SOD)	Adolescents	Consum de drogues	Atenció especialitzada	11
Guia per a famílies en dol	Adults i gent gran	Salut mental	Informació per afrontar el dol	700 ex.
Cessació tabàquica	Adults i gent gran	Tabaquisme	Consell i pegats de nicotina	35

Roquetes

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
A l'Escola Cuinem Plegats	Infants	Obesitat	Tallers	
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	104
De Marxa Fent Esport	Adolescents	Sedentarisme	Activitat física als poliesportius	50
Difusió Servei Orientació Drogues (SOD)	Adolescents	Consum de drogues	Atenció especialitzada	110
Fem Salut a través del Circ	Infants	Fracàs escolar	Activitat física i acompanyament	*
* 460 + 119 en tallers "tast" 30 en taller trimestral				

Grups de treball de memòria	Gent gran	Salut mental	Taller de memòria	28
La Karpa	Adolescents	Consum de drogues	Lleure saludable	67 50
Suport a la cessació tabàquica	Adults i gent gran	Tabaquisme	Consell i pegats	25
Activitats extraescolars	Infants	Sedentarisme	Suport econòmic	108
Els Remeis de l'Àvia	Gent gran	Ús inadequat de serveis	Sessions de recull de receptes	2

Santa Caterina, Sant Pere, La Ribera

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	15
Baixem al Carrer	Gent gran	Solitud	Sortides de persones aïllades	15
Divendres al Pou	Adolescents	Consum de drogues	Lleure saludable	135
Escola de mares i pares	Adults	Manca d'habilitats parentals	Escola comunitària	16
Escola de salut	Gent gran	Solitud	Escola comunitària	79

Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	50
Baixem al Carrer	Gent gran	Solitud	Sortides de persones aïllades	14
De Marxa Fent Esport	Adolescents	Sedentarisme	Activitat física als poliesportius	34
Divendres Alternatius	Adolescents	Consum de drogues	Lleure saludable	270
Escola de mares i pares	Adults	Manca d'habilitats parentals	Escola comunitària	16
Projecte de targeters	Adolescents	Embaràs adolescent	Distribució material informatiu	2.000
Sirian en adolescents	Adolescents	Embaràs adolescent	Consell contraceptiu	284
Sirian	Adults	Embaràs no planificat	Consell contraceptiu	568

El Bon Pastor i Baró de Viver

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	37
Amics i Circ	Infants	Fracàs escolar	Activitat física i acompanyament	8
Escola de salut	Gent gran	Solitud	Escola comunitària	106
Es-forçat	Adolescents	Consum de drogues	Lleure saludable	26
Pas a pas pel riu	Adults i gent gran	Sedentarisme	Caminades	15
Sirian	Joves i adults	Embaràs no planificat	Consell contraceptiu	310
Sirian en adolescents	Adolescents	Embaràs adolescent	Consell Consell contraceptiu	96

La Barceloneta

<i>Projecte</i>	<i>Població diana</i>	<i>Problema abordat</i>	<i>Activitat</i>	<i>Persones usuàries</i>
Activa't	Adults i gent gran	Sedentarisme	Tai-txi als parcs	4*
Acompanyament	Infants	Fracàs escolar	Acompanyament	8
Cafè en família - Escola de mares i pares	Adults	Manca d'habilitats parentals	Escola comunitària	14

* Assistents a l'Activa't del Parc de la Ciutadella.

El mes de juny del 2013 s'ha iniciat el disseny del programa d'Abordatge integral de l'envel·liment saludable, com a resposta coordinada dels serveis de salut i dels serveis socials juntament amb les entitats que actuen en l'àmbit de la salut o gent gran que tinguin relació amb els barris seleccionats. Implica dissenyar i implantar de manera experimental el model d'abordatge integral de l'envel·liment saludable a dos barris de la ciutat de Barcelona, per tal que després de la seva avaluació es pugui estendre a tots els centres.

En aquest projecte estan directament implicats el Consorci Sanitari de Barcelona, el Programa de la Cronicitat del Departament de Salut, l'Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona, el Programa de Gent Gran i la Direcció de Salut de l'Ajuntament de Barcelona. Està previst iniciar la implementació durant el proper any.

Per tal d'abordar l'aïllament de les persones grans amb dificultats de sortir de casa per barreres arquitectòniques, o bé d'aïllament social per millorar la seva qualitat de vida, la salut mental i l'estat de salut general, es duu a terme el programa "Baixem al carrer". La població diana són les persones més grans de 65 anys residents al barri amb aïllament social causat per barreres arquitectòniques. Es defineix com a aïllament social, per al programa BaC, la situació de persones que per no poder superar el trajecte d'accés del seu habitatge al carrer, no han sortit de casa en els últims dos mesos en un mínim d'1-2 vegades al mes, i es prioritzarà segons el temps sense sortir i la freqüència de les sortides.

La intervenció consisteix en un mínim d'una sortida quinzenal (preferentment setmanals). A les persones participants en el programa se'ls facilita la sortida al carrer durant unes 3-4 hores. Actualment es desenvolupa a la Zona Nord, Casc Antic i al Raval. Està previst ampliar-lo a dues zones més de la ciutat aquest any.

Drogodependències

Seguiment de les propostes 2011-2012

La proposta de treball del Grup de treball Drogodependències ha estat en la perspectiva d'elaborar un nou Pla de drogodependències i una anàlisi de les problemàtiques més destacades en les poblacions més vulnerables socialment i en adolescents. S'han valorat les necessitats emergents detectades des dels serveis i noves estratègies compartides en prevenció.

- Cal un abordatge integral de les persones malaltes; la coordinació és necessària però cal innovar metodologies de treball. Per això és fonamental treballar amb la comunitat, estimular les associacions de veïns, els grups d'ajuda mútua i els propis usuaris com a punts de suport.**
- En la situació actual cal implementar, més que mai, un programa de reinserció sociolaboral, amb coordinació dels serveis de salut i serveis socials, i el Departament de Treball. Això afavoriria la generació de xarxes d'inclusió integral que han de possibilitar la sortida i rotació de les persones usuàries de pisos.**
- Utilitzar els espais públics i recursos audiovisuals com a forma de potenciar els factors de protecció en matèria de prevenció de drogodependències, especialment per a la gent jove. Cal crear un material pedagògic que s'adeqüi a les característiques dels joves del barri, implicant els diferents agents educatius i de salut, i els propis joves, per aconseguir fer d'aquests uns referents positius al territori.**

En relació amb les propostes del grup cal tenir present que durant l'any 2013 s'ha elaborat el Pla d'acció sobre Drogues de Barcelona 2013-2016 que el Plenari municipal va aprovar el 18 d'octubre.

S'ha elaborat a partir de l'avaluació dels programes de l'anterior Pla 2009-2012, i s'ha contrastat i projectat segons l'evolució de les dades del Sistema d'Informació sobre Drogues de Barcelona. Aquest compila, analitza i contrasta les dades de demanda d'atenció, de problemes relacionats amb el consum de substàncies, de reducció de la demanda i de disminució de risc.

Per a la seva elaboració s'han recopilat les aportacions del darrer període del Grup de treball Drogodependències del Consell i s'han dedicat dues sessions de treball de manera exclusiva

per revisar l'avaluació del Pla, elaborar propostes, discutir i establir el consens dels objectius i les accions a incloure en el nou Pla en el seu conjunt.

El nou Pla d'acció sobre drogues per al període 2013-2016 té com a missió principal prevenir i reduir el consum de drogues psicoactives i les seves repercussions negatives en l'àmbit social i també en l'àmbit individual i familiar entre els barcelonins i barcelonines. El nou Pla 2013-16 consolida, actualitza i reforça els anteriors, recollint l'experiència obtinguda, en un context general de certa baixada del consum recreacional de drogues a Barcelona, i de manteniment dels inicis de tractament ambulatori al llarg dels anys.

Aquest és el 8è Pla d'acció sobre drogues, amb què es compleixen 25 anys de prevenció i abordatge d'aquesta problemàtica a Barcelona, una estratègia que ha estat batejada amb el nom de "model Barcelona" en addiccions. La línia seguida aquests anys pel que fa a addiccions ha estat debatuda entre els grups municipals, amb plena voluntat de consens entre totes les forces polítiques del Consistori, i sotmesa a revisió i aportacions per part dels professionals, protagonistes del seu desplegament, així com dels grups polítics.

El Pla vol garantir un abordatge integral de les addiccions, des de la prevenció fins al tractament i la reinserció d'aquells ciutadans i ciutadanes que tenen problemes derivats del consum de drogues.

Els principis rectors del nou Pla d'acció sobre drogues de Barcelona es basen en l'equitat i la disminució de desigualtats socials detectades, amb un model de ciutat inclusiu i cohesionat, tot garantint la qualitat de vida de les persones i l'exercici dels seus drets. A més, promou la contundència amb el tràfic de drogues i el compromís amb les persones i l'ús adequat de l'espai públic, amb una mirada territorial.

El Pla es dibuixa de manera transversal, interdepartamental, és un Pla de ciutat, i va més enllà de la perspectiva de salut, canalitzant allò que preveuen els diferents plans de ciutat, com ara el d'adolescència i joventut, o el Pla estratègic de l'esport. A més, és una proposta que potencia la perspectiva de gènere en les diferents accions que estableix.

La participació de les entitats i dels actors implicats, incloses les persones usuàries, sanitaris i serveis socials, ha estat un dels objectius amb què s'ha abordat la redacció del Pla, juntament amb el compromís amb uns criteris d'eficàcia, transparència i gestió innovadora, que inclou la qualitat i l'avaluació en totes les accions desenvolupades, verificant el seu retorn social.

El disseny del Pla contempla 5 grans línies estratègiques a l'hora d'executar les diferents accions, i cada una d'elles es desgrana amb diferents objectius i activitats i els indicadors de seguiment:

1. Abordatge de ciutat: Política transversal per dissenyar una estratègia comuna pel que fa al consum de drogues al conjunt de la ciutat.

2. Perspectiva de salut pública i els seus determinants.
3. Millor accessibilitat als recursos i major inclusió social. Implica accions encaminades a abastar tot el ventall assistencial, des del llinar de la més baixa exigència fins a la reinserció social i laboral.
4. Més qualitat i major expertesa.
5. Teixint aliances. Seguir estimulant i millorant la col·laboració, coordinació i lideratge participatiu entre els diferents actors que aborden les diferents perspectives del consum de drogues.

Pel que fa a adolescents i alcohol, es consoliden els programes preventius per a nois i noies vulnerables, en què ja han pres part més de 2.000 persones. Aquesta prevenció selectiva es complementa amb els programes de ciutat desplegats anualment en centres educatius i que arriben a més de 8.000 adolescents i joves.

Un conjunt de mesures que desplega el Pla d'acció sobre drogues de Barcelona té a veure amb l'elevat ús de psicofàrmacs entre la nostra població i la medicalització excessiva de les emocions. El Pla vol promoure una adequada prescripció de benzodiazepines en els diferents nivells d'atenció sanitària, fent especial èmfasi en les dones.

El Pla pretén assegurar la protecció dels grups més vulnerables, i reforçar programes educatius de prevenció que van adreçats a menors, amb la implicació de les famílies, amb un model de ciutat no punitiu. Això inclou, com ja s'ha dit, enfortir el control en la venda d'alcohol a menors, entre d'altres mesures.

Dins dels diferents recursos i programes disponibles per a menors d'edat a Barcelona, el Servei d'Orientació sobre Drogues (SOD), ofereix, entre d'altres, un model d'intervenció a nois i noies que són trobats consumint drogues a l'espai públic, amb la coresponsabilització de les seves famílies, i que permet substituir la sanció administrativa per un programa psicoeducatiu. Més de 500 joves hi prenen part cada any, amb una mitjana d'edat que volta el 16 anys; per això, el Pla el vol mantenir i potenciar.

El Pla ha servit per detectar que les dones que pateixen addiccions presenten un risc superior de patir abusos sexuals, per això es despleguen un seguit d'accions específiques. A més, la dona fa un ús per sota de l'esperable de serveis com la reducció de danys, i sovint demana ajuda o s'incorpora a tractament amb retard respecte a com ho fan els mateixos pacients homes. Per tot això, el Pla vol disminuir la problemàtica de salut associada als consums en dones i incorporar la perspectiva de gènere als programes sociosanitaris i de reducció de danys.

Es vol habilitar un pis refugi per a dones consumidores d'alcohol i altres drogues que siguin víctimes de violència masclista, on temporalment podran fer estada amb els seus fills.

El Pla assenyala que cal treballar intensament per a la rehabilitació i inclusió social de persones amb problemes d'alcoholisme i altres drogodependències. Per això, es dotaran recursos per a la inserció laboral, ocupació de temps lliure i integració en xarxes de relació per a aquells casos que així ho requereixin. Es preveu igualment continuar desenvolupant els tallers ocupacionals i els espais de cerca de feina dins dels centres d'atenció a usuaris de drogues.

Es fomentarà que les persones que pateixen addicció a drogues a Barcelona i que estiguin en risc social tinguin garantida la seva acceptació en les xarxes socials i sanitàries normalitzades.

Es crearà un centre d'allotjament i atenció per a persones malaltes drogodependents en situació d'exclusió social.

Respecte al paper dels Centres d'Atenció i Seguiment (CAS), a Barcelona hi ha 16 centres d'atenció i seguiment en drogues, dels quals 7 són gestionats per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), juntament amb un bus específic per a reducció de danys i un vehicle per a distribució de metadona. Aquests centres atenen 12.200 persones actualment. Entre d'altres millores, el Pla preveu que els CAS incorporin instruments que facilitin la plena coordinació, com ara un nou sistema d'informació en xarxa, la disponibilitat de la història clínica compartida, la recepta electrònica, tot plegat en col·laboració plena amb els recursos de salut mental i l'atenció primària.

Igualment, s'ha dotat la majoria dels CAS d'un espai de reducció de danys amb consum supervisat, de cara a captar usuaris reduint el temps que transcorre entre que inicien el consum problemàtic i que l'usuari fa una demanda de tractament. S'han posat en marxa recursos de reducció de danys en els CAS de Sants, Sarrià, Garbivent i Fòrum, i s'ha integrat l'atenció a drogodependències en el Centre de Salut Mental d'Adults de Gràcia. A més, s'ha completat la transformació de la sala Baluard en un CAS de baixa exigència.

Amb l'objectiu de prevenir les sobredosis i altres riscos associats al consum de drogues, es despleguen a la ciutat de Barcelona programes de reducció de danys, que durant el 2012 van donar servei a 3.557 persones. El seu objectiu és vincular a recursos sanitaris aquelles persones que no poden deixar el consum, per tal de reduir els riscos associats a la situació que viuen, i orientar-los cap a programes de tractament. De fet, cada any el 10% de persones ateses són derivades a recursos de tractament. La reducció de danys es treballa en la comunitat, en diàleg amb tots els actors, i fa possible, per exemple, el consum higiènic supervisat, l'intercanvi de xeringues que suposa l'autoresponsabilitat de l'usuari, i les mesures de prevenció d'infeccions i malaltia associada a l'ús de substàncies. Cal tenir en compte que el risc de consum problemàtic afecta totes les capes socials, per bé que hi ha factors personals i de l'entorn que hi tenen influència.

